

SLOVENSKO

Ceny MDPT SR za ZT 1995

Osemnástej decembra 1995 boli prvý krát udelené ceny MDPT SR tvorcom slovenských poštových známok (čítaťte na strane 7). Reprodukujeme tri ocenené známky

SLOVENSKO

ZBERATEĽ' 96

**ALBUM
ponúka**

**NEVYDANÝ LIST
ZO ZNÁMKOVÉHO
ZOŠITKA
LODE**

(katalóg Trojan
2888/9)

CENA 6.200 Sk

**PRE ABONENTOV
ČASOPISU
ZBERATEĽ' 95
5.500 Sk**

ZBERATEL '95

14.1.1995
PRAHA 1

POSTOVNÍ MUZEUM

21.2.1995 OUDR KRALOVÉ nad LABEM 1
1995
ZDENĚK BURIAN
SAFARI-GALERIE OBRAZO

MЛАДА БОЛЕСЛАВ 1
100 YEARS
FUTURE BUILT ON TRADITION
S TRADICE DO BUDOUCOSTI
1.3.1995

RODSTOVÝ MUZEUM * PRAHA 1
100 LET
WALTER LOSSL 1995
1995

KURÝR '95
22.-24. března 1995
PRAHA 1

1.1.1995
PRAHA 1
POSTOVNÍ ZNAK

3.4.1995
KRASLICE 1

60 let
kralubu
filatelistů
ZLÍN 1
24. III. 1995

8.4.1995
VÝSTAVA
JHERČÍK
ČENĚČEK PAPER
PRAHA 1
RODSTOVÝ MUZEUM

9.4.1995
MEZINÁRODNÍ
VELETRHY
SPOTŘEBNÍHO
ZBOŽÍ

24.4.
POUŽITÍ
PECKY NA MĚSTO
1995

29.4.1995
TACHOV 1
100 let výstavni trz Tachov-Planu u Matyšáku
1995

KOPŘIVNÁ OBEC HALL ŠVÉDOVÉ
1645 - 1995
3.5.1995

100 let Českého vojska v Opavě
1898 - 1998
OPAVA 1

1940
1945
PRAHA 1
POLNÍ POŠTY
POSTOVNÍ MUZEUM
5.5.1995

50. VÝROČÍ
KONCE 1945
U SVOBODY
MILÍN
5.5.1995

České příležitostné pečiatky I. polrok 1995

6.5.1995
CONSEIL DE LA PAIX

GENERAL GEORGE S. PATTON
1885-1945
George S. Patton
6.5.1995 PLZEŇ 1

V. PILSEN
7.5.1995 PLZEŇ 1

10.-15.5.1995
FINLANDIA 95
10.5.1995 PRAHA 1

10.-14.5.1995
ROTARY CLUB PLZEŇ
PLZEŇ 1 11. 5.95

21.5.1995
SVATORECENÍ
OLOMOUC 2
CESKA REPUBLIKA
OLOMOUC 2

2. MEZINÁRODNÍ
VÝSTAVA BYDLENÍ
PRAHA 49 1.6.1995
HORNÍ LIPY 1.6.1995

NOVÝ JICÍN 1
5.6.1995

17.6.1995
MEMORIAL AIR SHOW
RODNIČKA NAD LABEM 1

23.6.1995
* ŠTÍŘÍN *
VÝROČÍ ZAHLÁLENÍ ZÁCHRANNÉ SLUŽBY ČR
1995

21.6.1995
40. VÝROČÍ ZALOŽENÍ
ZÁCHRANNÉ SLUŽBY ČR
1995-1995
MĚSTSKÝ KOMPLEX
TĚRlický 1995-1995
PRAGA 01

HLUK 23.6.1995
VÝROČNÍ SPORTOVNÍ HRY PRACOVНИKŮ ČESKÉ POD
VÝROČNÍ SPORTOVNÍ HRY PRACOVNIKŮ ČESKÉ POD
SLAVY 23.6.1995

100 LET MĚSTA SLÁNÝ
1305-1995
VÝROČNÍ
SLÁNÝ 23.6.1995

13.6.1995
JAN MAREK MARCI
LANSKROUN
VÝROČNÍ NAROZENÍ

ŽICHOVICE
23.6.1995
VÝROČNÍ
NAROZENÍ

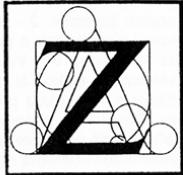
100 let trati
OPAVA - CHUCHELNÁ
(- RACIBORZ) 24.6.1995 - OPAVA 4

5.5.1995
STŘEDNÍ PRŮMYSLOVÁ ŠKOLA
ŽELEZNICKÁ
1945-1995
24.6.1995
ČESKÁ TŘEBOVÁ 2

ZBERATEĽ '96

Ročník II. Číslo 1 Cena 20 Sk

Vydáva firma ALBUM v Bratislave. Vychádza mesačne. Reg. č. MK 1188 /95 zo dňa 1.2.1995. Podávanie novinových zásielok povolené Riaditeľstvom pošt v Bratislave, č.j. 4939/94-P zo dňa 17.11.1994.

Redacia: RNDr. Michal Žika (šéfredaktor), Anton Kulhánek, Viliam Kučera (členovia).

Adresa redakcie: Zberateľ '95, Lazaretská 11, 811 08 Bratislava, ☎ 07/367 411

Cena za jeden výtlačok 20 Sk. Pri odobrani viac ako 10 výtlačkov vydavateľ poskytuje 20%-nú zľavu.

Celoročné predplatné, vrátane poštovného: Abonenti zo SR 200 Sk, abonenti z ČR 350 Sk (300 Kč), abonenti z ostatnej Európy 480 Sk (25 DEM, 180 ATS), abonenti zo zámoria 760 Sk (25 USD, 40 DEM).

Podmienky inzerovania: Cena za jeden riadok 10 Sk. Za inzeráty zvrátené rámčekom účtujeme poplatok 20 Sk. Abonenti časopisu majú 2-krát za rok prvých päť riadkov zdražma.

Úhradu inzerátu, resp. potvrdenku o úhrade treba zaslať redakcii najneskôr so znením inzerátu. Inzeráty prosíme zasielať na adresu redakcie písané písané na stroji (počítači), alebo čitateľne palíckovým písmom. Inzeráty budú uverejňované v najbližšom čísle časopisu v došom poradi. Komerčné inzeráty vrátane ich garfickej úpravy účtujeme na základe osobitného sadzobnika.

Redakčná uzávierka č.1/96: 29. 12. 1995, do tlače zadané 8.1.1996.

Z OBSAHU

Z obsahu dnešného čísla Zberateľa do Vašej pozornosti odporúčame tieto príspevky:

Slovenské papierové peniaze v rokoch 1939-1945 (s.11)

Straka už nie je obyčajná, ale čiernozobá (s.13)

Poštovne na Slovensku v roku 1995 (s.14)

Prirodne motívy na platidlách (s.15)

Poštový lístok ako výrobný štítek (s.18)

Recenzie: Katalóg Slovensko 1939-1945, 1993-1995 (s.24)

HLADAJTE A VYHRAJTE (s.25)

DRUHÉ VYKROČENIE

Už je to tak - nás časopis má za seba svoj prvý rôzicík. Sme rádi, že za ten rok si Zberateľ získal priazeň čitateľov, že je on záujem a vedel sa priblížiť k problematike zberateľstva. Vďačíme za to veľkému a aktívnemu okruhu prispievateľov a spolupracovníkov, dobrým a piateľským pracovným vzťahom, i porozumeniu pracovníkov "našej" tlačiarne.

Pravda, nie vždy a všetko sa nám v roku 1995 dario uskutočňovať tak, ako sme si želali. Pred rokom, keď sme prikročili k vydávaniu Zberateľa, mali sme určité prestavy o jej obsahovej a formálnej stránke. V tomto smere ani po roku nemusíme naše predstavy korigovať - a keď, tak aspoň nie podstatne. Vieme, že farebná obálka by určite urobila časopis atraktívnejším, tlač väčšími písmenami, na kvalitnejšom papieri a s väčším počtom strán by tiež neboli na škodu, i to, že kvalitnejšie reprodukcie obrázkov by sa žiadali ako sol'. Viac a kvalitnejších príspevkov, ešte viac a ešte aktuálnejších informácií, rozšírenie o ďalšie zberateľské odbory... - to nie sú len želaniami Vás, milí čitatelia, ale aj našimi.

Azda položíte hneď aj otázku, že čo nám bráni v tom, aby sme všetko spomenuté uskutočnili? Maličkost' - možnosti nášho vydavateľa. Nemáme totiž mecenášov,

ani toľko platenej inzercie, ktorá by dovolovala časopisu dopriať väčší rozmach. Nie sme ani organizáciou, ktorá by z členských príspevkov mohla investovať prostriedky do časopisu. Limitujúcim faktorom aj dnes (tak ako pred rokom) zostáva v podstate len a len prosperita nášho vydavateľa.

Súhlasíme, to je naša starosť a nežiadame ani žiadnu zhovievanosť. Práve naopak, sme odhodlaní v roku 1996 vydávať Zberateľa nadalej a to ešte lepšieho ako v roku uplynulom. Budeme radi, ak o rok nám naše predsačzanie budete môcť potvrdiť.

Vaša redakcia

POĐAKOVANIE

K Vianočným svätkom i k novému roku sme v redakcii obdržali mnoho pekných a milých pozdravov od našich čitateľov. Mali sme z nich radost', srdečne ďakujeme a ešte raz želáme všetko najlepšie do roku 1996.

Redakcia

Naša novoročná anketa

Redakcia Zberateľa sa obrátila na niekolkých čitateľov s trojicou zavedavých otázok:

- 1/ **Z čoho ste mali ako zberateľ v roku 1995 najväčšiu radosť?**
- 2/ **Čo Vás ako zberateľa v roku 1995 nepotešilo?**
- 3/ **Čo by ste si ako zberateľ želiť v novom roku 1996?**

Tu sú odpovede.

Ing.Z.Baliga, Kežmarok: 1 - Z organizovania slávnostných uvádzania vydania nových slovenských poštových známok a ich propagácie vo verejnosti. 2 - Špekulácie pri vydávaní a distribúcii čiernotlačí pre Monografiu č.15 a katalógu DUNAJFILA. 3 - Aby bola vydaná Monografia slovenských známok 1939-1945.

Medzilaborce: 1 - Objednal som Vás vynikajúci časopis, ktorý mi robí posledné mesiace roka 1995 tu najväčšiu radosť. 2 - Zánik organizovanej filateliu v našom mestečku. 3 - Aby Váš časopis mi

nadalej robil radost" nielen v roku 1996 ale aj v rokoch ďalších.

Dpt.E.Farbaky, Martin: 1 - Z včasnej dodávky časopisu Zberateľ. Z listu z Vaduzu (Lichtenstein) frankovaný známkou s portrétom R.Hilla a listu z Helsinborgu, kde je použitý nový systém odovzdávania zásielok "Express - euroletter". 2 - Nefunkné nominálne na priležitosťných známkach. Nezáujem pracovníkov pošty o operatikovanie poštových zásielok. Nevyriešený stav vo výmene so zahraničím. 3 - Aby domčili pečiatky prvého dňa vydania u nových emisií bol situovaný do mesta (obce), ktoré je s námetom známky bytostne spojené. Rozvoj kolovania.

N.Feiner, Levice: - Z vydania Monografie. Z výmena odberu známok. Z uspechu kongresu mladých filatelistov v Nitre. 2 - Nedostatky pri výstave Dunajfilia. Znovu začínajúce polemlky v časopisoch (odborom). Politizovanie vo filatelii. 3 - Pre tých niekoľko tisíc filatelistov na Slovensku jeden, ale dobrý časopis. Dožíť sa v roku 1996 môjho 40 rokov trvajúceho nepretržitého vedenia krúžku mladých filatelistov.

F. Hrdý, Sebedražie: 1 - Minca 50 Kčs z roku 1968 "Libuša", ktorú som konečne ziskal. 2 - Že som dôchodca a nemal som na minci Au 5000 Sk "Svätopluk". 3 - Aby naše pamätné mince boli pekne urobené v hľadom na tradíciu mincovne v Kremnici a neboli vo vysokých nomináloch - stačili by aj 100-korunové.

L. Hôfci, B. Bystrica: 1 - Z článkov, ktoré sa týkali známok. 2 - To, že na úkor časopisu ste vkladali písomné aukcie. Časopis má mať 32 strán + prílohy. Podľa mňa je uverejňovanie ochranných príkrov bankoviek zbytočné a na úkor iných zaujímavých článkov. 3 - Zaujímavé články, ako prílohy černíky známok iných krajín (Rakúsko, Vatikán, OSN, CR ap.).

J. Korený, Trenčín: 1 - Že časopis Zberateľ obsahuje a včas informuje zberateľov, že sme dôstojne oslavili 70. výročie filatelie v Trenčíne a predstavili známku "Trenčín". 2 - Výška nominálnych hodnôt poštových známok a následne zníženie členskej základne Zväzu slovenských filatelistov. 3 - Vydanie ďalších dielov monografie a stabilizovanie emisnej politiky známok čo do nominálu i rozsahu.

MVDr. J. Maluš, Detva: 1 - Možnosť informačnej novove vydávaný časopis Zberateľ, hlavne prehľad aukcií, burz a strední, písomné aukcie časopisu 2 - Malá informovanosť o tiskových vydavadoch a zaujímavostech v súčasnom emisním ročníku. 3 - Viac klidu ve společenském živote a tím viac času na filatelii.

I. Madluška, B. Bystrica: 1 - Zrod časopisu Zberateľ '95, skutočnel 2 - Je viac vecí, ktoré zberateľa netesia (vždy však dúfame, že dočasne). 3 - Rozšírenie obsahu časopisu, lepšiu grafickú úpravu, kvalitnejší papier atď. (ale čo cena?!)

J. Nyeki, Kežmarok: Z našich pekných známok, z uspechu členov našeho Krúžku mladých filatelistov a doplnenia mojej zbierky chýbajúcimi známkami. 2 - Nepravidelnosť dodávok noviniek od Pofisu (napr. Umenie) a neuveriteľná distribúcia niektorých noviniek (Európa, OSN, Umenie) na okremie pošty (napr. Poprad dosťava 10-12 ks). 3 - Seniozná emisná politika, nominálne zodpovedajúce poštovéj prevádzke. Jednotnú a neutrálnu organizáciu ZSF, ktorá dokáže obhajovať záujmy členov zväzu. Aby každý klub filatelistov mal svoj KMF.

L. Rafanides, B. Bystrica: 1 - Z otvorenia filatelistických predajni, rozšírenia burz na výmenu, kúpu známok a celín. 2 - Nepriistupnosť k novovydaným, hlavne neúradným príplatiam a priležitosťným pečiatkam, ktoré sú vydávané klubmi. 3 - Zriadenie aspoň jednej predajne na príplatce a priležitosťne pečiatky, ktorá by mala možnosť tieto získať od vydávajúcich klubov a ponúkať ich zberateľom.

Dr. D. Soóky, Budapešť: 1 - Z produkcie slovenských známok, FDC a pečiatok, ktoré boli v roku 1995 do do výberu námetom na špičku. 2 - Nebola prehľadná informácia o novodobej slovenskej leteckej pošte vo výzvom časopise ani vo Zberateľovi. 3 - Aby emisná politika známok pokračovala v doterajších intencích a nezužovala sa smerom "obrátenia dovnútra".

Ing. I. Števove, Partizánske: 1 - Z vydarenej známkovej tvorby na Slovensku (séria Unesco - Krásy vlasti, Európa, OSN a Umenie) ale hlavne z výstavy DUNAJFILA '95. 2 - Vydanie dilo očakávaných katalógov Československa a Slovenska, kde je kvalita tlače ale aj precíznosť spracovania nevyhovujúca. 3 - Ďalšie pekné slo-

venské známky a veľa zdaru výstave OLYMPHILA '96 v Bratislave. Časopis Zberateľ želám, aby si udržal akutuálnosť, odbornosť a veľa čitateľov.

A. Urminsky, Piešťany: 1 - Z toho, že časopis Zberateľ vychádzal a teda sa ujal! 2 - Rubrika "Co písu in". Je to kolodc rovnakých informácií z troch časopisov, ktoré odberám. Filatelie, Slovenská filatelia a Zberateľ. 3 - Informácie o rozlišení tlačových techník, pohľadnic a ako ich jednoducho rozlišovať.

B. Žatkovič, Šečovce: 1 - Z vydávania časopisu Zberateľ. 2 - Vydanie korešpondenčných listov s príatlacom (opakujúci sa Devin). 3 - Vydanie korešpondenčných listov či pohľadnic s natlačenou známkou propagujúcej krásy Slovenska, pripadne viačne v feľkonočné pohľadnice s natlačenou známkou vhodného námetu.

T. Verzál, Tvrdošín: 1 - Z katalógu Telefónnych kariet vo Zberateľovi. 2 - Výška členského príspievku. 3 - Aby nezanikli aukcie.

Namiesto záveru: Aj tato malá vzorka odpovedí čitateľov ukazuje pestrosť názorov, radostí i strasti zberateľov v roku 1995. Pokiaľ sa odpovede týkala Zberateľa, vynasáime sa, aby v tomto roku naše "plusy" nad "minusmi" mali ēste výraznejšiu prevahu. Všetkým účastníkom ankety dakujem za spoluprácu!

Za redakciu pripravil -vkn-

NOVÉ ZNÁMKY

SLOVENSKO

100 ROKOV OH - A. SZOKOL

Prvú známku v roku 1996 vydá Ministerstvo dopravy, pošt a telekomunikácií SR k priležitosti 100. výročia novodobých olympijských

hier. Známka má nominálnu hodnotu 9 Sk a deň jej vydania bol stanovený na 15. február 1996.

Dominatným motívom známky je Alojz Szokol, pretekár zo Slovenska, ktorý práve pred storočím na prvých novodobých olympijských hrách v Aténach získal bronzovú medailu v behu na sto metrov. V pozadí za bežcom sa na známke vynímajú svetoznáme antické pamiatky v Aténach.

FDC

Autorom výtvarných návrhov emisie je akad. maliar Dušan Nágel, autorom rytiekých prác výtvarník František Horník. Známka je vytlačená v PTC, a.s. Praha, technikou rotačnej oceľotlače kombinovanou hĺbkotlačou. So známkou sa vydáva aj obálka prvého dňa vydania.

-vkn-

Nasledujúce emisie:

- 15.2.1996: Osobnosti - J.C. Hronský, J.L. Holuby
- 15.3.1996: Ľudové zvyky - Veľkonočné

ČESKO

100 ROKOV ČESKEJ FILHARMÓNIE

Prvá tohtočná známka Českej republiky je venovaná jubileu Českého filharmonického orchestra. Alegorický kresba hudby dopĺňuje text »100 let České filharmonie 1896-1996«. Známka s nominálnou hodnotou 3,60 Kč bola vydaná 2.1.1996.

Autorom výtvarných návrhov emisie je Jaroslav Súra a rytcom Miloš Ondráček. Tlačová technika: Rotačná oceľotlač kombinovaná hĺbkotlačou v TL po 50 známkach (PTC a.s.Praha).

TRADÍCIE ČESKEJ ZT

Ministerstvo hospodárstva ČR v tomto roku vydáva už druhý krát

známku emisie Tradície českej známkovej tvorby. Pre námietku tohtočnej tejto emisie je známka nominálnej hodnoty 3,60 Kč bol vybraný variant návrhu na známku Jaroslava Bendu "Holubica" z roku 1920. Dátum vydania známky je 20. január 1996.

Známku graficky upravil a vyrývohľadil Bedřich Housa. Tlačová technika: Rotačná oceľotlač kombinovaná hĺbkotlačou v TL po 50 známkach (PTC a.s.Praha).

RAKÚSKO

ĽUDOVÉ ZVYKY A NÁRODOPISNÉ KLENOTY

Už takmer tradične začína rakúska poštová správa známkovú tvorbu roka sériou poštových známok, ktorých námety čerpá z prejavov ľudového umenia a zvykov. Tomuto námetu je venovaná trojznámková emisia s dátumom vydania 9.2.1996. Tlačová technika: Medriptyna kombinovaná s hĺbkotlačou.

Na známke hodnoty 5 S sú ozdoby hlavy z okolia Solnohradu (Salzburg) používané vo fašiangových sprievodoch. Sú na nej

mužské klobúky vysoké aj niekoľko metrov, ozdobené farebnými pruhmi, štvorcami a inými obrazcami, ktoré sú zakončené strapcami z farebných povrazcov, stužiek alebo aj malými soškami.

Na známke nominálnej hodnoty 6 S je muž a žena z Tirolska s výzdobou hlavy pre podobné príležitosti, zhotovené zo stužiek, umelých kvetov a iných pestrých ozdob.

Na tretej známke, opäť nominálnej hodnoty 6 S, je skupina tirolských strelecov, ktorých spolky sú už veľmi populárne a pri každej slávnosti aktívne. Vyobrazení sú v typických krojoch a so spolkovou zástavou.

-Zc-

NOVÉ PEČIATKY

Prehľad o nových slovenských príležitostných poštových pečiatkach začíname reprodukciami od tlačoviek pečiatok z posledného obdobia:

Jeden z návrhov výtvarníka Františka Horníaka na vianočnú príležitosť poštovú pečiatku pre Nitru (nerealizovaný)

Do redakčnej uzávierky sme získali informácie o prvých dvoch tohtoročných príležitosťných poštových pečiatkach (uverejnili sme ich už aj v čísle 12/95):

- 25.1.1996 Kežmarok 1 MUDr. VOJTECH ALEXANDER - PRIEKOPNÍK RÖNTGENOLÓGIE
- 9.2.1996 Brezová pod Bradlom 200. VÝROČIE NARODENIA S. JURKOVÍČA

PRÍTLAČE

KF Martinia

□ Prítláč na poštovom lístku Devín s textom: Klub filatelistov Martinia zisťuje poštovú história Slovenska □ Vyda Fizako □ Dátum vydania: 30.9.1995 □ Na opečiatkovanie PL sa používal odtlačok príležitostnej pečiatky 30.9.1995 na Pošte Martin 1 □ Vydaných boli PL so štyrmi obrazovými variantami prítláča: Dosťavník (2 varianty), Poštár - cyklistka a Peší posol; všetky štyri varianty sú v dvoch farebných prevedeniach. (vkn)

**KLUB FILATELISTOV
MARTINIA**

ZISŤUJE POŠTOVÚ HISTÓRIU
SLOVENSKA

Festival sakrálneho umenia

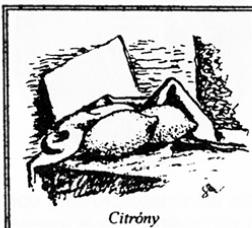
□ Prítláč na poštovom lístku Devín s textom: Festival sakrálneho umenia / Košice 19.- 26.novembra 1995 / Sv.Cecília - patrónka hudobníkov a chrámového spevu □ Vyda SKF a Neusohlium Košice □ Dátum vydania: 19.11.1995 □ Na opečiatkovanie PL sa používal odtlačok dennej pečiatky v čiernej farbe. (vkn)

FESTIVAL SAKRÁLNEHO UMENIA
KOŠICE 19.-26. NOVEMBRA 1995

Mikuláš Galanda

□ Prítláč na poštovom lístku Devín s textom: "Mikuláš Galanda (1895-1938)" doplnený názvom reprodukovaného diela □ Vyda Fizako □ Dátum vydania: 30.11.1995 □ Na opečiatkovanie PL sa používal odtlačok príležitostnej pečiatky 30.11.1995 na pošte Turčianske Teplice □ Vydaných bolo 5 variantov prítláča: Paleta, Žena s vtáčikom, Citróny, Harlekín a Hlad. (vkn)

MIKULÁŠ GALANDA
(1895 - 1938)

Jedenáštka roka 1995

□ Prítláč na poštovom lístku Devín s textom: Jedenáštka roka 1995 / Ružomberok / 9.12.1995. Na zadnej strane PL je vytačená zostava víťaznej futbalovej jedenástky □ Vyda KF 53-02 Ružomberok □ Dátum vydania: 9.12.1995 □ Na opečiatkovanie PL sa používal odtlačok príležitostnej pečiatky 9.12.1995 na pošte Ružomberok 1 □ Obrázová časť prítláča bola vyhotovená v dvoch variantoch. (vkn)

Bojnicky oltár na Slovensku

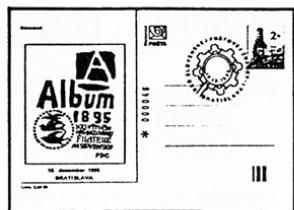
□ Prítláč na poštovom lístku Devín s textom: Bojnicky oltár na Slovensku / 1933 Bojnice 1995 / Bojnicky zámok □ Vyda KF v

Prievidzi v spolupráci s Múzeom Bojnice □ Dátum vydania: 18.12.1995 □ Farba prítláče tmavomodrá □ Na opečiatkovanie PL sa používal odtlačok príležitostnej pečiatky v modrej farbe s textom **Návrat Bojnického oltára** dňa 18.12.1995 (návrh Jozef Dorica, grafická úprava František Horňák). (ip)

Deň poštovej známky

□ Prítláč na poštovom lístku Devín s textom: Album 1895 / 100. výročie organizovanej filatelie na Slovensku / FDC / 18. decemba 1995 Bratislava (obrazový motiv z FDC známky 3 Sk k 100. výročiu založenia spolku Album) □ Vyda Zväz slovenských filatelistov □ Dátum vydania 18.12.1995 □ Prítláče sú vo dvoch prevedeniach: 1 - Na PL 1. typu, modrá prítláč, odtlačok príležitostnej pečiatky v modrej farbe. 2 - Na PL 2. typu, prítláč tmavomodrá, odtlačok príležitostnej pečiatky v čiernej farbe. Obe prítláče číslované -vkn-

Vianočný pozdrav

□ Pritlač na poštovom listku Devín s textom: Vianočný pozdrav □ Vydal SKF a Neusohlum Košice □ Dátum vydania: 19.12. 1995 □ Na opečiatkovanie PL sa používal odtlačok priležitosťnej pečiatky 19.12.1995 na pošte Košice 1 v čiernej a červenej farbe □ Pritlače sú v dvoch variantoch: 1 - s námetom "Príchod mudrov" z Východu", 2 - s námetom "Obriezka".
(vkn)

P.F. 1996

□ Pritlač na poštovom listku Devín s textom: P.F. 1996 / Fizako Martin v čiernej farbe □ Na časti nákladu blahoprajný text na zadnej strane PL □ Vydal Fizako □ Dátum vydania 18. 12.1995 □ Na opečiatkovanie PL sa väčšinou používali odtlačky priležitosťných pečiatok Veselé Vianoce.
-vkn-

NOVÉ MINCE

100. VÝROČIE PRVEJ ELEKTRÍCKY V BRATISLAVE

Posledný augustový deň minulého roku vydala Národná banka Slovenska pamätné strieborné mince v hodnote 200 Sk pri príle-

žitosti 100 výročia začatia prevádzky prvej električky na Slovensku v Bratislave. Mince boli razené zo zlatiny obsahujúcej 750 dielov striebra a 250 dielov medi. Jeho hmotnosť je 20 g a priemer 34 mm. Pri razbe dvestokorunovej mince bola povolená horná a dolná odchýlka v hmotnosti 0,2 g, v obsahu striebra 0,5 % a v priemere 0,1 mm.

Na lící dvestokorunáka uprostred mincového poľa je umiestnený štátny znak Slovenskej republiky, nad ním letopočet razby 1995. Vľavo od štátneho znaku šikmo zdola nahor a vpravo od štátneho znaku šikmo zhora nadol je názov štátu SLOVENSKÁ REPUBLIKA. Pod štátnym znakom je označenie hodnoty mince 200 Sk. Názov štátu a označenie hodnoty vytvárajú okolo štátneho znaku tvar rovnostranného trojuholníka. Pod štátnym znakom je označenie hodnoty mince 200 Sk. Názov štátu a označenie hodnoty vytvárajú okolo štátneho znaku tvar rovnostranného trojuholníka.

Na rubu dvestokorunáka je v tvaru rovnostranného trojuholníka náčrt technického výkresu s kružnicami a kótami. V jeho hornej časti je čelný nákrček električky a v spodnej časti bočný nákrček električky. Rovnobežne s ľavou stranou trojuholníka je nápis »1.električka« a rovnobežne s pravou stranou trojuholníka nápis »v Bratislave«. Letopočty 100. výročia začatia prevádzky električky sú umiestnené pod dolnou stranou trojuholníka tak, že druhá číslica označujúca stovky »8« a »9« je nešená v dvoch rovinách a ostatné číslice »1«, »9« a »5« sú v jednej rovine.

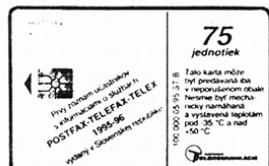
Značka Štátnej mincovne v Kremnici »MK« medzi dvoma rázidlami a štylizované iniciálky mena a prieszviska autora návrhu dvestokorunáka sochára Patrika Kovačovského »PK« sú umiestnené vpravo od letopočtov v úrovni hornej časti číslice »5«.

Na hrane mince sú nápisy »HLAVNÉ NÁDRAŽIE« a »TEREZIÁNSKA ŠTVRT«
(vkn)

NOVÉ TELEKARTY

DVE NOVÉ TK

Slovenské telekomunikácie š.p., vydali koncom novembra minulého roku 75-jednotkovú telefónnu kartu POSTFAX / TELEFAX / TELEX / 1995-96. Kartu vydali v náklade 100 tisíc kusov pod číslom 05/95.

Piateho decembra 1995 vysla ďalšia telefónna karta (06/95) "Telefónna karta - moderné reklamné médium" s podobným námetom ako iná minuloročná karta.

Zvýšený výskyt TK v posledných mesiacoch súvisí s ukončením platnosti kariet systému GTP do konca novembra 1995.

Výmenu za nepoužitie i časťne použitie TK prevádzal TELECOM na Kollárskej ulici v Bratislave.

-ik-

ZVESTI

Ceny MDPT SR za známkovú tvorbu DEŇ SLOVENSKEJ POŠTOVEJ ZNÁMKY A FILATELIE

Ministerstvo dopravy, pošt a telekomunikácií SR a Zväz slovenských filatelistov usporiadali dňa 18. decembra 1995 v priestoroch Pálfyho paláca v Bratislave slávnostné zhromaždenie pri príležitosti Dňa slovenskej poštovej známky a filatelie. Pri tejto príležitosti boli prvý krát udelené Ceny MDPT SR pre výtvarníkov a rytcov slovenských poštových známok za tvorbu v roku 1995. Ceny boli udelené v troch kategóriach:

1/ Najkrajšia známka roka: 05. VÝROČIE OSN, autor akad. maliar Ján Trojan, rytce Václav Fajt

2/ Najlepší výtvarný návrh: EUROPÄ / MIER A SLOBODA, autor Doc. Igor Rumanský.

3/ Najlepšia rytina: ĽUDOVÍT ŠTÚR, rytec akad. maliar Martin Činovský.

(vkn)

Celinová obálka MDPT SR

Na výstavách v zahraničí SLOVENSKO NA POŠTOVÝCH ZNÁMKACH

Za účasti riaditeľa Slovenskej pošty Ing.Pažtnaja bola 5.12. 1995 v Brazílii otvorená výставка s názvom Slovensko na poštových známkach. Na 418 albumových listoch boli vystavené známky bývalého Česko-Slovenska so slovenskými motívmi a všetky známky SR, ktoré boli vydané od 1.1. 1993.

Slovenské poštové známky a ich tvorcov v roku 1995 úspešne reprezentovali aj výstavy v hlavnom meste Lotyšska Rige (september) a v hlavnom meste Českej republiky Prahe (november). (vkn)

DOHODA O SPOLUPRÁCI

Slovenská pošta, š.p. a Zväz slovenských filatelistov uzavreli 13.11.1995 dohodu o spolupráci, ktorá zahŕňa viacero oblastí činnosti. Najvýznamnejší je V. bod dohody:

"Slovenská pošta, š.p., sa zavádzajú poskytnúť ZSF 8 % rabat pri odbere noviniek poštových cenín pre jednotlivé KF, počnúc 1. 1. 1996 s podmienkou, že ZSF sa preukáže živnostníckym listom. Konkrétné podmienky predaju noviniek poštových cenín a celín upravia zmluvné strany v osobitnej kúpnej zmluve."

Ďalej sa v dohode (bod VI.) Slovenská pošta, š.p., zavádzajú, že bezodplatne poskytne v kalendárnom roku každému členovi

ZSF príležitosťnú tlač (čiernotlač, PL s prítlácou, NL alebo ZZ) podľa výberu SP, š.p.

(vkn)

BLAHOŽELÁME

Dňa 25.12.1995 sa dožil 70. rokov nás stály prispievateľ Ing. Jozef Jelenčiak z Bratislav. Jeho pútavé správy a články najmä z oblasti prírody a sloveník vitaných predovšetkým námerní. Tešíme sa spolu s nimi na ďalšie príspevky a jubilantovi z úprimného srdca blahoželáme. Redakcia

INFORMÁCIE

Čo pripravuje vydavatel POFIS NÁLEPNÉ LISTY, CARTE MAXIMÁ a ZNÁMKOVÉ ZOŠITKY v roku 1996

Podnik Slovenskej pošty, š.p. POFIS ohlásil na rok 1996 vydanie nálepnych listov (NL), carte maximá (CM) a známkových zošitkov (ZZ) nižšie uvedených emisií slovenských poštových známok. I keď vydavateľ pripúšťa, že v pláne môžu nastati zmeny, pre orientáciu zberateľov tento prehľad môže dobre poslužiť (uvádzame názov emisie, nominálna hodnota, dátum jej vydania a v skratke uvedený druh plánovaného vydania NL, CM alebo ZZ).

1 / 100 rokov OH - A.Szokol, 9 Sk, 15. február 1996 , NL

2 / Ľudové zvyky - Veľkonočné, 2 Sk, 15. marec 1996, ZZ

3 / Rok za odstránenie biedy (háček), 7 Sk, 15. apríl 1996, NL

4 / OH - ATLANTA 1996, 12 Sk+2 Sk príplatok, 15. máj 1996, NL

Okolo Slovenska - cyklistické preteky, 3 Sk, 30. máj 1996, NL, ZZ

Ochrana prírody - muflón, zubor, kamzík, 4, 4 a 4 Sk, 14. júl 1996, CM, ZZ

Krásy našej vlasti - Popradské pleso, Skalnaté pleso, Štrbské pleso, 4, 8 a 12 Sk, 25. september 1996, NL

Technické pamiatky - Konská železnica, Lietadlo, 4 a 6 Sk, 15. október 1996, ZZ

Vianoce 1996, 3 Sk, 5. november 1996, CM

Deň známky - M. Benka, 3 Sk, 22. november 1996, NL, ZZ
(vkn)

Nové ceny FDC

V novinkovej službe POFIS sa od nového roku 1996 mení cena obálky prvého dňa vydania (FDC) a to na 8,- Sk za kus + nominálna hodnota poštovej známky nalepenej na obálke (napríklad FDC so známkou nominálnej hodnoty 3,- Sk bude mať cenu 11,- Sk).

-vkn-

Do pozornosti zberateľom odtlačkov pečiatok
LEN DO ROKA !

Poštová filatelistická služba (POFIS) vyhotovuje odtlačky priležitostných poštových pečiatok späť až rok po dátumu ich používania na poštách. Po tomto termíne sú však pečiatky archivované a ich odtlačky pre zberateľské účely už nie je možné získať. V zmysle týchto zásad pripomíname, aby ste odtlačky priležitostných pečiatok z rokov 1993 a 1994 v Pofise nežiadali, už sa neposkytujú!

Ešte dve rady: Pri zasielaní materiálov do POFIS-u vyšpecifikujte, ako chcete mať umiestnené pečiatky (či len cez známky alebo aj vedľa známok, t.j. kontrolné odtlačky a pod.). Ak posielate vlastné lístky alebo obálky na opečiatkovanie dbajte na to, aby známky na nich natlačené alebo nalepené boli také, ktoré už boli platné v čase používania priležitostnej poštovej pečiatky. Inými slovami, aby ste neposielali zásielky s takou frankatúrou, ktorá v čase používania pečiatok ešte nebola vydaná!

Na záver ešte poznámka: Poplatok 1,- Sk za jeden odtlačok sa nemieni a adresa na ktorú sa môžu posielat zásielky na opečiatko-

vane tiež zostáva nezmenená: POFIS, P.O.Box 1, 850 05 Bratislava.

vkn-

PREDNÁŠKY SNS v Trenčíne

Slovenská numizmatická spoločnosť, pobočka Trenčín, v prvom štvrtroku uskutoční nasledovné schôdzky a prednášky:

28. január - Výročná členská schôdza

22. február - Prednáška: **Život a dielo Samuela Jurkoviča**, prednáša prof. M. Drobena

28. marec - Prednáška: **J. L. Holuby, botanik, archeológ, národopisec**; prednáša prof. Jurák.

Prednášky sa konajú každý štvrtý štvrtok v mesiaci od 16.00 do 17.30 hod. v Dome armády, II. poschodie, zasadačka č.301.

(ký)

80.výročie smrti Dr.V.Alexandra JUBILEUM V KEŽMARKU

V januári 1996 sa uskutoční v Kežmarku kultúrno-spoločenské podujatie pri priležitosti 80. výročia smrti MUDr. Vojtecha Alexandra, priekopníka röntgenológie v strednej Európe, kežmarského rodáka. KF 54-12 v Kežmarku pripravil k tomuto podujatiu priležitostnú pečiatku (25.januára 1996) i obálky a korešpondenčné lístky s prítlačou. Informácie: Klub filatelistov, Nábrežná 2, 060 01 Kežmarok. (R)

SLZ: Prednášky o leteckve

Slovenský letecký zväz gen.M. R. Štefánika, pobočka Trenčín uskutočňuje každý druhý štvrtok v mesiaci prednášky v Dome armády, klubovňa 328, vždy so začiatkom o 16.30 hod. V prvom štvrtku to budú prednášky:

8. február: Nepríatelia a predsa gentlemani - Juraj Rajninet

14. marec: Por. let. Ján Prháčik padol za Slovensko - prof. Drobena

EMISNÝ PLÁN MAĎARSKÝCH ZNÁMOK

Maďarská pošta ohlásila nasledujúci plán poštových známok na rok 1996 (v závorku uvádzame počet plánovaných známok, resp. hárčekov):

29.február - Príchod Maďarov, III (3 TL)

14.marec - Zaujatie vlasti (2 TL s kupónmi)

14.marec - 1000. výročie založenia kláštora na Pannonhalme, I (1 hárček)

18.april - 100 rokov moderných OH [od Atén po Atlantuj] (3)

2.máj - EURÓPA

2.máj - 100 rokov Metra v Budapešti (1)

2.máj - 1000. výročie založenia kláštora na Pannonhalme, II (2)

21.jún - Medzinárodný deň boja proti drogám (1)

21.jún - Pre mládež [Svetový festival bábkarov] (1)

21.jún - Maďari vo svete za pokrok (3)

15.júl - 1000. výročie založenia kláštora na Pannonhalme, III (2)

15.júl - 150. výročie maďarských železníc s pamätným pohonom (3)

12.august - 69. Deň známky [HUNGARIA-1100] (2 známky + 1 hárček)

12.august - Svetové stretnutie k maďarským známkam a poštovéj histórii (1)

12.august - Výstava NATUREX-PO '96 (4 TL)

20.september - 150. výročie paroplavby na Balatone (1)

22.október - Na pamiatku revolúcii v roku 1956 (1 hárček)

22.október - OH Atlanta [na počesť maďarských medalistov] (1 hárček)

14.november - 200. výročie narodenia M. Wesselényeho (1)

14.november - 50 rokov UNICEF

(1)

14.november - Vianoce 1996 (2)

(vkn)

BURZY

PRAVIDELNÉ BURZY

Prehľad o pravidelne konaných burzách (výmenných schôdzkach) s uvedením zberateľského odboru, miesta a času ich konania [tieto informácie uverejňujeme bezplatne - využite ich na propagáciu Vašich podujatí]:

BRATISLAVA

■ FILATELIA, FILOKARTIA □ Kaviareň **OLYMPIA**, Kollárovo námestie □ Každú nedelu, 8 - 12 h

■ NUMIZMATIKA, NOTAFILIA □ **POSÁDKOVÝ DOM ARMÁDY**, Štúrova ulica □ Každú nedelu, 8 - 12 h

■ FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY □ Reštaurácia **U SV. FLORIANA**, Florianske námestie □ Každú stredu, 16-19 h

KEŽMAROK

■ FILATELIA □ **DOM DETÍ A Mládeže**, Starý trh č.25 □ Každú prvú nedelu v mesiaci od 10 h

KOŠICE

■ FILATELIA □ **DOM ARMÁDY**, Masarykova ulica □ Každú nedelu, 8 - 12 h

■ NUMIZMATIKA, NOTAFILIA □ **VÝCHODOSLOVENSKÉ MÚZEUM**, Hviezdoslavova 3 □ Každú nedelu, 9 - 12 h

LEVCE

■ FILATELIA □ **CK JUNIOR**, Sládkovičova ulica □ Každú druhú a štvrtú nedelu v mesiaci, 9.30 - 12 h

NITRA

■ FILATELIA, FILOKARTIA □ **DOMINO**, Štefánikova trieda □ Každú prvú nedelu v mesiaci, 8 - 12 h

PREŠOV

■ FILATELIA □ **ČIERNY OROL**, (PKO), Hlavná ulica 50a, I. poschodie (miestnosť nad vchodom) □ Každú nedelu (okrem sviatkov a prázdnin), 10 - 12 h

PRIEVIDZA

■ FILATELIA □ Kaviareň hotela **MAGURA** □ Každú nedelu (okrem sviatkov), 8 - 10.30 h

TRENČÍN

■ FILATELIA □ **KULTÚRNE STREDISKO**, Dlhé Hony □ Každú nedelu, 9 - 12 h

■ FILATELIA, NUMIZMATIKA □ **DOM ARMÁDY** □ Každú druhú sobotu v mesiaci, 7 - 12 h

POZVÁNKA DO HAINBURGU

Club zberateľov známkov v Hainburgu požýva na burzu poštových známkov, ktorá sa uskutoční v nedele

28. januára 1996

od 8 do 14 h v hoteli **Zur Goldenen Krone**, Hainburg / Donau.

BURZY V POLSKU

Uverejňujeme prehľad filatelistických báz (výmenných schôdzok) vo vybraných mestách u našich severných susedov:

KRAKOV ■ 1/ Koło PZF nr 1 im. S. Miksteina ul. Lubicz 4 (pošta), každá streda a piatok (16.30-18); 2/ Klub PZF "Cracoviana" ul. Lubicz 25 (miestnosť "Zakkadu Po-szukiwania Nafty i Gazu"), každý pondelok (15.30-17.30)

BIELSKO ■ Zarząd Okręgu I Koło nr 1 Klub "Elektron" ul. Tuwima 2, prvá nedea v mesiaci (10-12) a každý pondelok (16-18)

BYTOM ■ Koło Terenowe PZF nr 1, ul. Moniuszki 22 (miestnosť PRG) každá streda (15.30-18)

CIESZYN ■ 1/ Koło nr 48 PZF, Drukarnia Wydawnicza ul. Pokoju 1, prvý piatok v mesiaci (15-18); 2/ Koło nr 21 PZF, Cieszyńskie Centrum Kultury, Rynek 12, posledný piatok v mesiaci (15-18)

CZESTOCHOVA ■ Koło nr 1 PZF, Klub "Politechnik" ul. Armii Krajo-wej, každá streda (17-19)

KATOWICE ■ Koło nr 1 PZF, ul. Wita Stwosza 31 (miestnosť WPK), každý úterok (15-18)

RZESZÓW ■ 1/ Koło nr 1 PZF Wojewódzki Dom Kultury ul. Okrzei 1, každá nedea (9-12); 2/ Koło nr 15, Dom Filatelisty ul. PCK 2, každá streda (15-17)

AUKCIE

Prehľad aukcií (marec-apríl):

16.3.1996 BRNOFILA, BRNO
17.3.1996 PROFILA BUDAPEŠŤ
23.3.1996 APOLLOFILA PRAHA
30.3.1996 ALBUM BRATISLAVA
6.4.1996 KLIM BRNO
20.4.1996 PROFIL PRAHA

Aukcie PROFILA v Budapešti

V poradí už 22. aukciu poštových známkov usporiadala PROFILA, s.r.o., v Budapešti dňa **17. marca 1996** (začiatok o 10 hod.) v hoteli BÉKE (Teréz körút 43), v sále Radisson. Materiály do aukcie možno ponúkať v kancelárii PROFILA (Szentkirályi u.6) priebežne.

Táto aukčná firma poriada pravidelné **každý prvý a tretí štvrtok v mesiaci** so začiatkom od 15.30 hod. aj tzv. rýchle aukcie vo Vefkej sále Domu MABÉOSZ (Budapest VI., Vörösmarty u.65). (ds)

VÝSTAVY

Prehľad výstav a výstavných trhov (národných i medzinárodných) v prvom polroku 1996:

London, SPRING STANPEX 1996,
24.- 28. január 1996 (národná výstava poštových známok)

Bandung, INDONESIA '96, 21.- 30.
marec 1996 (mládežnická výstava pod patronátom FIP)

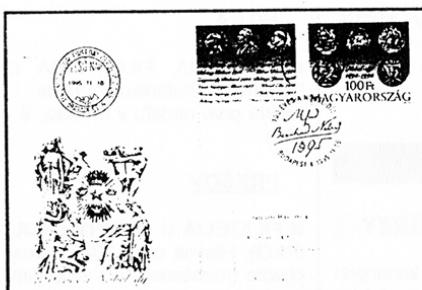
München, INTERNATIONALE MÜNCHNER BRIEFMARKENTAGE '96,
19.- 21. apríl 1996

Sevilla, ESPAMER '96 (patronát FEPA / FIAF) a AVIACION Y ESPACIO, 4.- 12. máj 1996 (svetová výstava pre aero a astrofilateliu pod patronátom FIP)

Graz, Fachmesse MARKE und MÜNZE, 17.- 19. máj 1996

ESSEN, 11. INTERNATIONALE BRIEFMARKENMESSE, 13.- 16. jún 1996

Toronto, CAPEX '96, 8.-18.jún 1996 (svetová výstava poštových známok pod patronátom FIP)

100. výročie založenia Nobelovej ceny v minulom roku pripomienula maďarská pošta vydaním priležitostnej známky nominálnej hodnoty 100 Ft (16.11.1995). Na kupóne známky sú uvedené mená nositeľov tejto prestížnej ceny. (vkn)

POŠTOVÉ MÚZEUM PRAHA Plán výstav január - marec 1996

- ➤ Karel Svolinský: **POŠTOVÉ ZNÁMKY** « Výstava k 100. výročiu narodenia K. Svolinského.
- 14.januára až 18. februára 1996
- Priležitosťná pošt. priečadka: 14.1.1996 (10-16h)
- ➤ **100 ROKOV ČASOPISU FILATELIA**«
- 20. februára až 3. marec 1996
- Tlačová beseda: 20.2.1996 - 11h
- Priležitosťná pošt. priečadka: 25.2.1996 -10-16h
- ➤ **POŠTA V GHETTU TEREZÍN**« Spoločná výstava PM, Pamätníka Terezín, Židovského múzea a Domu filatelie Profil
- 3. až 31. marec 1996
- Tlačová beseda: 12.3.1996 - 11h (v rokovane)
- Priležitosťná pošt. priečadka:

16.3.1996 -10 -16h (v rokovane)

(fc)

Výstava PM v Budapešti ZT A.CZIGLÉNYIHO

Maďarské poštové múzeum (Budapešť VII., Hárfa u.47) vo februári 1996 usporiadala výstavu o celoživotnom diele Adama Cziglényho, tvorca poštových známok. (ds)

BURZY V TRENCÍNE

Celoslovenské burzy v Trenčíne (Kultúrne stredisko Dlhé Hony) v roku 1996:

18.február
19.máj
22.september
24.november

OLYMPHILEX

Pri priležitosti letných olympijských hier v Atlante bude toto americké mesto stredobodom záujmu aj zberateľov poštových známok s námetom olympijských hier a športu. Výstava pod názvom OLYMPHILEX sa bude konáť v čase od 18. júla do 4. augusta 1996 pod patronátom FIPO a FIP. Výstava bude jednou z najvýznamnejších podujatí v rámci 100.výročia vzniku novodobých olympijských hier. (vkn)

PRINZ

Hlavný dodávateľ ochranných fólií, zásobníkov a ďalších potrieb pre zberateľov známok a mincí, pre pošty, filatelistické agentúry a vydávateľov.

**Najširší sortiment
najpríjemnejšie ceny**

**Výše 25 rokov služby
svetovému obchodu**

PRINZ

Informácie: Firma ALBUM, Lazaretská 11, 811 08 Bratislava, ☎ 07/367 411

Slovenské papierové peniaze v rokoch 1939-1945

O slovenských papierových platiidlach už vyšlo veľa publikácií. Ich autori však len zriedka prekročili rámc všeobecne známych historických skutočností a údajov obsiahnutých v oficiálnych zákonných vyhláškach alebo uvedených na samotných štátovkách a bankovkách. Príčinou je zničenie alebo neúplnosť pôvodných dokumentov, skrytých neraz v novom celkom irrelevantných prameňoch. Podrobnejšia dokumentácia vzniku slovenských papierových platiidl a okolnosti, ktoré ho sprevádzali, ako aj rozbor ich technickej, výtvarnej a ideovej stránky preto stále chýba.

Vydanie nových slovenských bankoviek je vhodnou príležitostou pripomenúť si aspoň niektoré poznatky o vzniku a vývoji slovenských papierových platiidl, doplnené o nové výsledky bázania v archívoch.

Po osamostatnení Slovenska 14.3.1939 ostali na jeho území v obehu všetky platné československé štátovky a bankovky. Na rozdiel od protektorátu, kde k príprave nového obeživa prikročili až na jar 1940 a kde ešte koncom roku 1944 obiehala väčšina papierových platiidl prvej ČSR, začalo sa budovanie sústavy slovenských papierových platiidl neobyčajne rýchlym tempom. Takmer okamžite sa rozhodlo označiť bankovky vyšších hodnôt pretlačou SLOVENSKÝ ŠTÁT. Pretlače objednala Slovenská národná banka (SNB) v tlačiarni bankoviek Národnej banky pre Čechy a Moravu (NBČM) v Prahe.

Z informácie vrchného riaditeľa NBČM Dr. Peroutku na zasadanej bankovej rady dňa 4.4.1939 je zrejmé, že SNB zamýšlala stiahnuť z obehu 1000 a 5000-korunáčky. Najvyššou bankovkou mala byť 500-korunáčka. Ďalej mali byť pretlačené 100-korunáčky a dokonca aj 20 a 10-korunáčky. Naopak 50-korunáčky mali byť stiahnuté a z hodnotovej sústavy (aspoň dočasne) vypustené. Ako prvé mali byť pretlačené 500-korunáčky v sume asi 750 mil. korún. Dr. Peroutka oznamil, že tlačiareň bankoviek už zhovivila

"pekný nátek v gilošovém rámečku rúžicovém" poskytujúci ochranu pred napodobením a že už zajtra (t.j. 5.4.1939) môže dodávať pretlačené bankovky v sume asi 40 mil. korún denne. SNB požadovala pretlačené bankovky v sume 3/4 milardy korún asi do 14-dni. V diskusii na túto tému vystúpil aj guvernér NBČM Dr. Dvořák, ktorý zdôraznil záujem NBČM na čo najrýchiejšom označení obeživa na Slovensku a vyzdvihol výhodnosť pretlačí pred kolkovaním. Autorom návrhu pretlačí bol sochár Jan Eder, žiak a spolupracovník Otakara Španiela.

Pretlač SLOVENSKÝ ŠTÁT na 500 Kč III.
pravá, tlačený a ručne kreslený falkifikát

Tieto, zrejme predbežné a možno aj nie celkom presne interpretované zámery SNB sa však čiastočne zmenili. Z hodnotovej sústavy slovenských bankoviek sa napokon stiahla len 5000-korunáčka, ktorá i v prvej ČSR tvorila len malú časť obeživa. Od označenia nízkych hodnôt sa upustilo. Naopak už 24.3.1939 SNB žiadala NBČM o technickú výpomoc s drobnými papierovými platiidlami. Na tomto základe NBČM začína SNB 10 a 20-korunáčky v celkovej su-

me 50 mil. korún, ktoré SNB dočasne vydávala namiesto stáhovaných 50-korunáčok a ďalších bankoviek vyšších hodnôt. Po uplynutí stanovej lehoty mala SNB tieto bankovky stiahnúť, vrátiť NBČM a zaplatiť určitú sumu za ich opotrebovanosť. V zápisniciach z bankovej rady NBČM sa ďalej dozvadáme, že 24.4.1939 tlačiareň bankoviek odoslala SNB pretlačené obeživo v hodnote 820 mil. Ks, a to za 300 mil. Ks 1000-korunáčok, za 500 mil. Ks 500-korunáčok a za 20 mil. Ks 100-korunáčok. Celá dodávka mala predstavovať 1,8 mld. Ks. Z tohto rýchleho postupu môžeme usudzovať, že zákazka mohla byť dokončená zhruba koncom mája 1939. Pretlačené 500 a 1000-korunáčky boli dané do obehu 26.4.1939, 100-korunáčky 6.6. 1939.

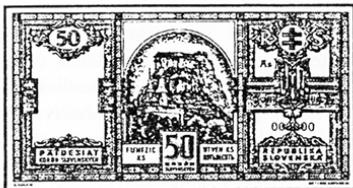
Licna strana slovenskej štátovky 10 Ks

Pretlače však bankovkám neposkytovali oveľa vyšší stupeň ochrany než kolky. Objavilo sa naopak veľké množstvo falzifikátov pretlačí. V literatúre sa stretávame aj s názorom, že ich zväčša rozširovali moravské alebo české odbojové organizácie, ktoré využívali slovenské územie na úkryt alebo útek prenasledovaných osôb. Je to však málo pravdepodobné, nakoľko kvalifikované pripravené akcie podobného druhu by neboli ohrozované vedomým používaním falošných peniazi. Pôvodcom falzifikátov pretlačí boli skôr pašeráci, ktorých na Slovensku lákal dostatok potravín alebo osoby, ktoré sa takto pokúšali uplatniť zabudnuté nepretlačené bankovky. Podľa niektorých pamätníkov však SNB bankovky s falošnými pretlačami vcelku benevolentne prijíma.

V júli 1939 ministerstvo financií objednalo v Prahe tlač 10 a 20-korunových štátoviek. Ich výtvarné návrhy s použitím portrétu Andreja Hlinku vypracovali Jindra Schmidt a Bedřich Fojtíšek. Na rubovej strane 10-korunáčky použili aj kres-

bu dievčaťa od Františka Pavelku (grafika tlačiarne bankoviek). Priestorové riešenie licnej strany oboch štátoviek sa stalo schémou, ktorá sa objavuje na mnohých papierových platidlách protektorátu a ČSR až do začiatku 50-tych rokov (posledným platidlom tohto typu bola 50-korunáčka z roku 1950 s obrazom baníka od Ľudevítu Iliečku). Tlač oboch štátoviek v celkovej sume asi 512 mil. Ks dokončili koncom februára 1940. Štátovky sa tlačili ako kompenzácia v hodnote 3 351 318,35 Ks za razbu československých minci pre protektorát, ktorá v Kremnici pokračovala až do jari 1940. Ide o typické atelierové, remeselné dobre zvládnuté štátovky bez výraznejšej umeleckej hodnoty, s úrovňou ochrany primeranej ich nominálu. Ukončenie ich tlače bolo spojené s menším nedorozumením medzi SNB a NBČM.

Slovenská strana požadovala vydáť použité tlačové formy, zatiaľ čo NBČM navrhovala uložiť ich v tlačiarni bankoviek a zapečať pečaťami oboch bánk. SNB pritom ubezpečovala NBČM, že ak by si SNB dala tlačiť nové platidlá, prichádza do úvahy len tlačiareň bankoviek NBČM.

Skúšobný nátláčok rubovej strany bankovky 50 Ks I. (Giesecke a Devrient)

Podľa dátumov vydania a času potrebného na pripravu jednej bankovky môžeme usudzovať, že približne v tom istom čase prebiehali prípravy vydania 50 a 100-korunáčok. Ich tlač SNB objednala vo firme Giesecke a Devrient v Lipsku. Výtvarný návrh 50-korunáčky je dielom Andreja Kajlicha a 100-korunáčky Štefana Bednára. Autori vychádzali z úplne rozdielnej koncepcie ideovej náplne bankoviek. A. Kajlich sa zameral na využitie štylizovaných ľudových ornamentov a dominantu krajiny (Oravský hrad). Š. Bednár naproti tomu inklinoval k snahu o monumentálny dojem zvýraznený vlasteneckými symbolmi (štýlizovaná ženská postava so symbolmi polno-

hospodárstva a priemyslu a veľkým štitom nesúcim štátne znak pri nohách) a pripomnenutím dávnej minulosti krajiny (knieža Pribina, vysvätenie kresťanského chrámu v Nitre). Výsledkom bolo však určité pretiaženie vďaka množstvu detailov. Farebné riešenie oboch bankoviek a doplnenie niektorých ochranných prvkov bolo pravdepodobne vecou ateliéru tlačiarne. Dokladom toho je skúšobný žltozelený nátlak rubovej strany 50-korunáčky s odlišne riešenou podtláčou v ľavej časti bankovkového poľa. Podrobnejšie údaje o tlači slovenských bankoviek vo firme Giesecke a Devrient zatiaľ chýbajú. (Pokračovanie v budúcom čísle)

Ing. Zbyšek Šustek, Csc.

(So súhlasom autora prevzaté z časopisu Biatec)

STRANA už nie je OBYČAJNÁ ALE ČIERNOZOBA

Uplynulo už vyše 35 rokov od vydania publikácie známeho slovenského zoologa prof. O. Ferianca "Slovenské názvoslovie vtákov", ktoré bolo veľmi užitočné, potrebné a dlho očakávané. Teraz však už svojim obsahom nezodpovedá dnešným požiadavkám, lebo sa zmenili aj poznatky o našej avifaune (vtáctve). V čase od vydania publikácie bolo možné dobre postrehnúť a v praxi vyskúšať klady i nedostatky názvoslovia. Preto sa názvoslovňa komisia Slovenskej zoologickej spoločnosti pri SAV v Bratislave rozhodla zrevidovať a doplniť slovenský menoslov tých druhov vtákov, ktoré boli dotýkem na území Česko-Slovenska.

Komisia po niekoľkoročnej práci schválila v roku 1988 nové slovenské názvoslovie avifauny ČSFR, v ktorom urobila oproti predchádzajúcemu viaceré zmeny. Usilovala sa v čo najväčšej miere alebo úplne odstrániť druhové pomenovanie »obyčajný« (napr. stehlík obyčajný, rybárik obyčajný, červienka obyčajná atď.). Väčšina laickej verejnosti spája tento termín s významom »bežný, zvyčajný, hojný«. Prítom však prevažná väčšina takto pomenovaných druhov nie je alebo už nie je obyčajná, zvyčajná alebo hojná. Druhové pomenovanie »obyčajný« kritizovala nielen laická, ale i odborná ochranárska verejnosť. Tvrídili, že chránime väčšinou iba samé »obyčajné« druhy.

Slovenské druhové meno s prívlastkom »obyčajný« bolo ovplyvnené prekladom českého ornitológického menoslovia, kde sa viaceré druhy označovali ako »obecné«. V revidovanom slovenskom názvosloví vtákov avifauny ČSFR sa takmer však odstránilo druhové meno »obyčajný« a nahradilo sa inými menami.

Česko-slovenská poštová správa v rokoch 1918 - 1992 vydala 50 poštových známok a 10 celín s námetom vtákov. Z tohto počtu na 22 známkach a 3 celinách sa slovenské názvoslovie zmenilo (z toho v 18 prípadoch s druhovým názvom »obyčajný«). Naši námetovi filatelisti by si mali preto upraviť názvoslovie v zbierkach a exponátoch, pretože jeho správnosť môže ovplyvniť ich hodnotenie na výstavách.

Pre stážené zaobstarávanie nového názvoslovia a uľahčenie práce je priložený zoznam čs. známok a celín (podľa katalógu Pofis) s námetom vtákov, u ktorých sa zmenilo názvoslovie. Názvoslovie pozostáva z označenia rodu a druhu v slovenskom a vedeckom názvosloví (už neplatné časti z názvoslovia sú v zátvorke):

- 1080 brhlík (obyčajný) lesný, *Sitta europaea*
- 1081 vlha (obyčajná) hájová, *Oriolus oriolus*
- 1082 stehlík (obyčajný) pestrý, *Carduelis carduelis*

Vlha hájová (1081) a hýľ lesný (1083)

- 1083 hýľ (obyčajný) lesný, *Pyrrhula pyrrhula*
- 1084 rybárik (obyčajný) riečny, *Alcedo atthis*
- 1142 (chavkoš) bučiak nočný, *Nycticorax nycticorax*
- 1401 žlothvost (hôrny) lesný, *Phoenicurus phoenicurus*
- 1403 glez (obyčajný) hrubozobý, *Coccothraustes coccothraustes*
- 1404 (tesár) dateľ čierny, *Dryocopus martius*

- 1405 (červienka obyčajná) slávik červienka, *Erythacus rubecula*
 1479 orešnica (perlavá) perlovaná, *Nucifraga nucifraga*
 1587 brehár (obyčajný) čiernochvostý, *Limosa limosa*
 1588 (lyžičiarka pestrá) kačica lyžičiarka, *Anas clypeata*
 1902 bažant (obyčajný) poľovný, *Phasianus colchicus*
 1998 kukučka (obyčajná) jarabá, *Cuculus canorus*
 oriešok (obyčajný) hnedý, *Troglodytes troglodytes*
 1999 kukučka (obyčajná) jarabá, *Cuculus canorus*

Žltouchvost lesný (1401) a Slávik
červienka (1405)

- 2000 straka (obyčajná) čiernozobá, *Pica pica*
 2001 hýľ (obyčajný) lesný, *Pyrrhula pyrrhula*
 2002 stehlik (obyčajný) pestrý, *Carduelis carduelis*
 2589 krivonos (obyčajný) smrekový, *loxia curvirostra*
 2760 sova (obyčajná) lesná, *Strix aluco*
 CDV 130/2 (beláňa tundrová) sova snežná, *Nyctea scandiaca*
 CPH 46/4 (hlucháň obyčajný) tetrov hlucháň, *Tetrao urogallus*
 CPH 46/5 kačica (chrápka) chrapkavá, *Anas crecca*

Nové schválené názvoslovie avifauny ČSFR bolo publikované v časopisoch Kultúra slova č.5 (str.149-170) a 10 (str.342-363) z roku 1990 a v

publikácii "Dr. Andrew Gosler: ATLAS VTA-KOV SVETA, Príroda 1994, Bratislava" s odporúčaním oboznámiť sa v Kultúre slova so Zásadami tvorenia slovenského menoslovia živočichov publikovaných v č.10 (str.346-357) z roku 1987. Je potrebné, aby si naši námetoví filatelisti postupne osvojili nové názvoslovie slovenskej fauny a malo by sa používať aj v publicistickej činnosti.

Ing. Jozef Jelenčiak

POŠTOVNE NA SLOVENSKU V ROKU 1995

Úradný prameň [1] priniesol oznamenie o otvorení 3 experimentálnych poštovní na Slovensku. Prvé poštovne boli otvorené 4. septembra 1995 v obciach Šrobárová, Korytárky a Krišovská Liesková. Všimnime si niektoré informácie v texte **Opatrenia č.172**. Poštovne Šrobárová a Korytárky budú používať samostatné denné a okresné pečiatky. Poštovna Krišovská Liesková bude používať dennú pečiatku kontaktnej pošty Veľké Kapušany. Nákres odtlačku pečiatok poštovni Šrobárová, resp. Korytárky je v prílohe k Opatreniu č. 172 nepresný, pretože v nákrese chýbajú ozdobné hviezdičky.

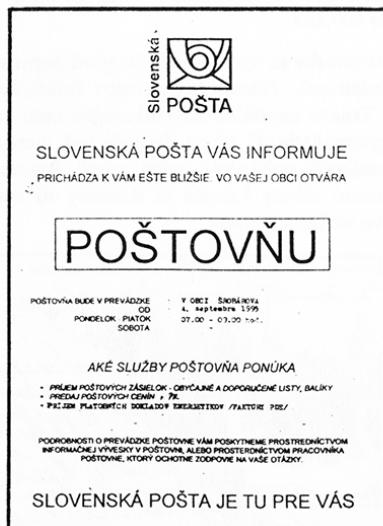

Zo zberateľského a poštovo-historického hľadiska je podstatná skutočnosť, že Slovenská pošta, š.p., rozhodla o osobitnej úprave denných pe-

čiatok pre poštvne. Kovová dátumová pečiatka poštvne ($\varnothing 24$ mm) má označenie POŠTOVŇA a v medzikruží je názov poštvne. Pred názvom poštvne je PSČ jej kontaknej pošty. Nový termín »kontaktná pošta« nahradza starší termín »vyučovací poštový úrad«, ktorý sa používal do roku 1958. Dôležité je zistenie, že poštovňa Krišovská Liesková dostala na začiatku decembra 1995 dennú pečiatku, ktorá má označenie POŠTOVŇA v spodnej časti medzikružia. Zatiaľ používané pečiatky poštovní na Slovensku majú túto legendu:

a, poštovňa Šrobárová, kontaktná p. Marcelová
***POŠTOVŇA* / 946 32 ŠROBÁROVÁ / 1**

b, poštovňa Korytárky, kontaktná p. Podkriván
***POŠTOVŇA* / 962 04 KORYTÁRKY / 1**

Pečiatky poštovní majú dve grafické úpravy, ktoré odporúčame označiť symbolom H. 501 (poštovňa Šrobárová, Korytárky) a H. 502 (poštovňa Krišovská Liesková). Navrhnuté označenie nadväzuje na systematiku označovania odtlačkov pečiatok poštovní v štúdiu [2]. Pozoruhodná je skutočnosť, že poštovné zatiaľ nepoužívajú na označenie prijatých doporučených zásielok vlastné doporučené nálepky (RN), ale používajú RN kontaknej pošty.

Slovenská pošta propagovala otvorenie staronového typu poštovnej služobne. Prikladom oznam o otvorení poštovne v obci Šrobárová. Tento ne-nápadný list papiera oživil stratenú minulosť poštovní Slovenska. Poštovne, ktoré v rokoch 1902 - 1958 slúžili v mnohých obciach na Slovensku na zabezpečenie kvalitných základných poštových služieb v lokalitách bez poštového úradu, sa vrátili. Dúfajme, že definitívne.

Poštovne vo vybraných službách plnia funkciu podávacej pošty.

Ing. Jozef Tekel, Csc.

Literatúra:

- [1] Úradný vestnik Slovenskej pošty, čiastka 16 (18. augusta 1995), opatrenie č. 172 (Experimentálne poštovne)
- [2] Tekel, J., Poštovne na Slovensku 1902-1958, Filatelistické state, č.23, ZSF, Bratislava 1988

Zaujímavá výstava v SNM v Bratislave

PRIRODNÉ MOTÍVY NA PLATIDLÁCH

Rada Európy vyhlásila rok 1995 za Rok ochrany európskej prírody (European Nature Conservation Year - ENCY 1995). Cieľom ENCY 1995 bolo pripomenúť význam ochrany prírody v meniacej sa Európe a pod heslom "Myslí na budúcnosť, staraj sa o prírodu" zaktivizovať okrem ochranárov aj celú spoločnosť.

K akciám uskutočneným k tejto príležitosti sa pripojilo aj Slovenské národné múzeum v Bratislave výstavou "Prírodné motívy na platidlách ako

odraz vývoja myšlenia človeka". Výstavu pripravilo numizmatické oddelenie Historického múzea SNM v spolupráci s Prírodným múzeom SNM, finančne prispeli i Štátne fond životného prostredia MŽP SR a Národná banka Slovenska.

Peniaze citlivo odražajú nie len myšlenie človeka, jeho estetické cítenie, úroveň výrobných sôl, remeselnú zručnosť, ale tiež jeho vzťah k prírode. Počas ich existencie vzniklo množstvo mincí i bankoviek, ktoré umožňujú sledovať vývoj vzťahu človeka k prírode takmer v súvisnej líni.

Výstava predstavuje výber takmer 800 mincí a bankoviek, zobrazujúce prírodné motívy na platiidlach od Féniciánov až po súčasnosť. Výstava je spestrená prírovedným materiálom - rastlinami a živočíchmi. K výstave, ktorá je prístupná v múzeu na Vajanského nábreží do konca februára 1996, bol vydaný aj rovnomenný katalóg.

Elena Minarovičová

ZBIERANIE POHĽADNÍC - FILOKARTIA (3)

(Dokončenie z minulého čísla)

Oceňovanie pohľadníc

Hádam najzložitejšia časť nášho seriálu je oceňovanie pohľadníc. Numizmatici i filatelisti sa môžu opierať o informácie z katalógov či aukcií, tiež bežný trh známkov a mincí sa už dávno stabilizoval. Cenotvorba pohľadníc je však oveľa zložitejšia, závislá na viacerých aspektoch.

Spominali sme už kvalitu; poškodenie môže znížiť cenu o 30 až 90%. Ďalším kritériom je výskyt záberu (najmä pri zemepisných pohľadníciach). Výška nákladu zvyčajne nie je známa, a tak sa musíme riadiť iba ponukou na trhu. Spravidla však platí, že mestské dominanty (hrad, radnica, divadlo či hlavné námestie) boli vydávané častejšie a vo väčších nákladoch ako železničné stanice, športové areály alebo továrne. Ľudia ich kupovali a posielali častejšie, a tak sa nám ich aj viacej zachovalo. Drobne uličky, obchodíky, krčmy a interiéry sú oveľa vzácnejšie, a to i vtedy ak ide o pohľadnicu relatívne mladšiu. Napríklad pohľadnica Bratislavského hradu z petržalskej strany, hoci z minulého storočia, nie je tak vzácná

ako napríklad záber na továreň Apollo v Bratislave v 30. rokoch.

Secesná pohľadnica z roku 1918 maliarke Melu Koehler, vydražená v aukcii Dorotea za 600 ATS.

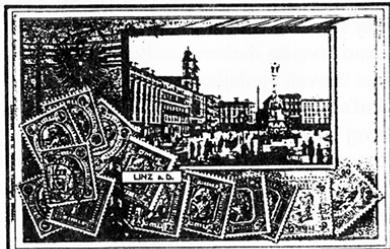
Cenotvorba sa výrazne odráža aj od dopytu po pohľadníciach. Náčas filokartistov hľadajúcich starú Trnavu napríklad zdvihol svojho času ceny "Nagyszombathiek" až na dvojnásobok cien porovnatelných pohľadníc iných miest. Pritom aj zaujímavé zábery Levoče či Rožňavy sú zatiaľ cenovo veľmi pristupné.

Litografická farebná pohľadnica k 50. výročiu panovania Františka Jozefa I.

Pri zemepisných pohľadníciach veľkú úlohu hrá to, ako bola daná lokalita turisticky atraktívna, resp. ako sa "z nej písalo" do väčších miest. Tatry, Piešťany, Trenčianske Teplice nájdete na burzách pri každom stole. Zábery na dominanty Viedne, Budapešti, Paríža či Prahy sú skoro nepredajné.

Oproti tomu aj niektoré väčšie mestá, v minulosti asi s menšou dôležitosťou (napr. Púchov, Považská Bystrica, Žiar nad Hronom) sú relativne vzácné. Dokonca výskyt litografii Žiliny, Prešova či Nitry je oveľa menší než menších miest - Komárna, Lučenec, Rimavská Sobota. Niektoré územia ako celok dosahujú vyššie ceny oproti iným. Slovenské litografie sú asi 2-3 krát viac cenene ako adekvátnie české. V Rakúsku je takto hodnotená oblast Niederösterreich. Zo starého Ruska býva vyššie cenene tzv. Poľské Rusko.

Koláž s litografickým rámkom z roku 1898, vydražená v aukcii Album za 240 Sk

A tak na záver len veľmi orientačné ceny slovenských zemepisných pohľadník dobrej kvality, stredne dobrého záberu i stredne atraktívneho mesta. Vzácnejšie zábery či malé obce si zaslúžia 30 - 50%-nú prírážku, pohľadnice veľkých miest, kúpeľov či rekreačných oblastí, pohľadnice mestských dominánt, námestí či kostolov (okrem synagog), no a pohľadnice poškodené, hodnotíme o 30 až 50 % nižšie.

Predchodcovia	1000,-
Litografie	300,-
Žartovné, koláže	200,-
Dlhé adresy	80,-
Krátke adresy do roku 1920	40,-
Ostatné krátke adresy (okrem fotografických)	20,-
Fotopohľadnice	10,-
Veľké formáty	3,-

Niekteré pojmy

ADRESA DLHÁ - typ pohľadnice s predtlačenými linkami pre adresu po celej dĺžke adresnej strany (do roku 1905).

ADRESA KRÁTKA (DELENÁ) - typ pohľadnice s predtlačenými linkami pre adresu

len na pravej časti adresnej strany (od roku 1906).

ADRESNÁ STRANA (REVERZ) - zadná strana pohľadnice s vyhradeným miestom na nalepenie známky a napísanie adresy (od roku 1906 aj pre napísanie oznamu).

FOTOPOHĽADNICA - pohľadnica, ktorej obrazová časť vznikla z fotografického negatívu.

JUDAICA - pohľadnica zobrazujúce židovskú tématiku: Etnikum, synagogy, nápisy v hebrejčine.

KOLÁŽ - pohľadnica vyrobená aspoň z dvoch druhov materiálu, prípadne kompozícia viacerých komponentov (záber na mesto s erbom a postavičkou a pod.).

LITOGRAFIA - kameňotlač, tlačiarenská technika používaná na prelome 19. a 20. storočia; vyznačuje sa bodovou štruktúrou obrazu.

OBRAZOVÁ STRANA (AVERZ) - predná strana pohľadnice, ktorá slúži na zobrazenie námetu alebo krajinu; do roku 1905 obsahovala aj miesto pre krátke oznamy.

Takto by mali vyzerat Nové Zámky v roku 2025 - podľa autora pohľadnice z roku 1925

RELIÉFNA TLAČ - tlač pohľadnice, ktorá v obraze vytvorí plastickú vrstvu.

RETUŠ - zásah autora alebo vydavateľa do obrazu pohľadnice (dotvorenie či vypustenie časti obrazu).

SECESIA - umelecký štýl v ktorom boli tlačené pohľadnice začiatkom tohto storočia, prípadne priamo reprodukovali secesné dieľa.

SIGNATÚRA - identifikačná značka (faksimile podpisu) autora obrazovaje časti pohľadnice

SVETLOTLAČ - druh tlačovej techniky (začiatok 20. storočia).

SWASTIKA - pohľadnice zobrazujúce symboly hitlerovského Nemecka (tiež "PROPAGANDA").

Secesná pohľadnica autora Raphaela Kirchnera zo súrie "Móda".

VYDAVATEĽ - firma, ktorá pohľadnicu vydala (spravidla uvedená na adresnej strane) -ik-

NOVÉ MAĎARSKÉ SLOVACIKUM

Pri príležitosti 100. výročia otvorenia vysokoškolského kolégia (EÖTVÖS COLLÉGIUM) s menom maďarského politika a spisovateľa Józsefa (Jozefa) Eötvösa (1813-1871) vydalo Maďarsko 18.9.1995 na jeho počest poštovú známku (60 Ft).

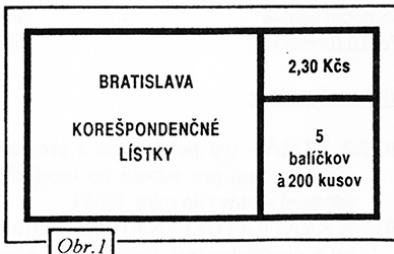
Na známke je portrét menovaného na pozadí spomínaného kolégia. J. Eötvös po štúdiu filozofie a práva niekoľko rokov pracoval ako dištriktuálny asesor v Prešove. Neskoršie sa stal

predsedom Maďarskej akadémie vied (1866) a ministrom školstva uhorskej vlády (1867). Zaviedol povinnú školskú dochádzku. Bol liberálnym reformátorom, spoluvorcom Deákovej politiky, hlavným osnovateľom národnostného zákona (1868). Mal liberalnejší postoj k národnostnej otázke ako L. Kossuth a na demokratickom základe hlásal i zabezpečenie politickej a náboženskej rovnosti občanov. Integrácia národností do jednotného štátotvorného národa podľa neho nemala prebiehať násilne, ale prirodzenou cestou, príťažlivým vplyvom vyspelejšej kultúry a hospodárskej sily. V literatúre bol klasikom kritického realizmu, svojim dielom pozdvihol maďarský román na úroveň vtedajšej svetovej literatúry.

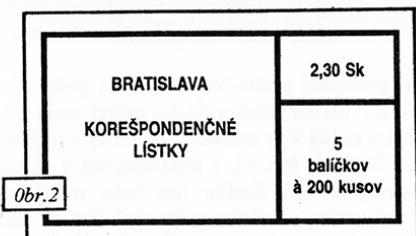
Maďarská poštová správa pri ilustrácii obrazu poštovej známky sa dopustila vážnej chyby, pretože na známke mala dať portrét Lóránda Eötvösa (1848-1919), zakladateľa kolégia (svetoznámeho uhorského geofyzika) a nie jeho otca J. Eötvösa. -joje-

POŠTOVÝ LÍSTOK AKO VÝROBNÝ ŠTÍTOK

Slovenské poštové listky s natlačenými známkami sú po vyhotovení v tlačiarne adjustované do 1000-kusových balíčkov, ktoré sú potom označované výrobňami štítkami. Taktôto sú dodávané Technickej ústrednej pošti (TÚP), ktorá ich distribuuje na jednotlivé poštové úrady. Na výrobňach štítkoch sú spravidla uvádzané základné údaje: Názov, množstvo a jednotková cena poštových listkov. Po 1. januári 1993 aj tieto štítky prešli zmenami, ktoré odzrážajú vzniklé štátotvorné premeny a skýtajú aj niektoré zaujímavosti - i keď sú prehliadané, takmer úplne na okraji zberateľského záujmu.

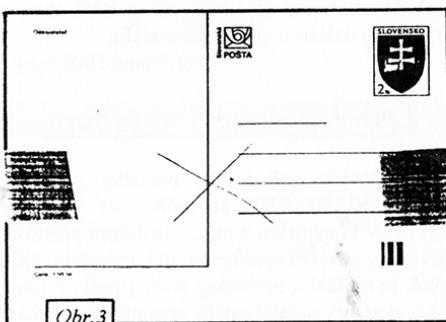

Prvé slovenské poštové lístky boli vydané s natlačenou známkou Kriváň. Vyhotovili ich v bratislavskej tlačiarne KASICO, a.s., ktorá používala výrobné štítky rozmerov 105 x 62 mm, čiernej farby na bielom papieri s textom BRATISLAVA / KORESPONDENČNÉ / LÍSTKY / 2,30 Kčs / 5 / balíčkov / á 200 kusov (obr.1). Po zavedení meny SLOVENSKÁ KORUNA (Sk) bola táto skutočnosť premetnutá aj na výrobných štítkoch poštových lístkov Kriváň - namiesto skratky federálnej meny bola vyznačená skratka novej slovenskej meny »Sk« (obr.2).

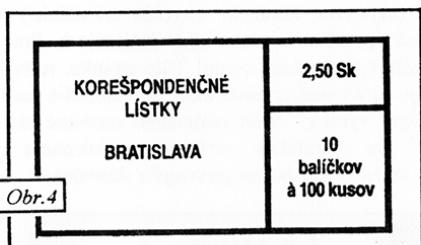
Obr.2

V polovici roka 1993 bola z bývalej tlačiarne Polygrafických závodov, závod 04 v Bratislave, zriadená Štátна tlačiareň cenín (ŠTC). V tejto tlačiarne sa na jeseň tlačil aj prvý aerogram a v decembri 1993 začali tlačiť aj poštový lístok Štátnej znak. Prvý náklad v množstve 80 tisíc kusov [1] bol vyhotovený k vydaniu 1. januára 1994 tiež v tisíckusových balíkoch. Namiesto štítkov však v tlačiarne použili vyradené nimi tlačené poštové lístky, ktoré "znehodnotili" preškrnutím prepisovacím perom a na balíky prilepili hnedou samolepivou páskou (!) - takto použitý poštový lístok vidíme na obr.3.

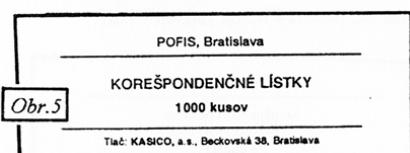
Až pri ďalších nákladoch poštových lístkov boli použité riadne výrobné štítky rovnakého vzoru,

aké používalo KASICO (obr.4). Rozdiel bol v tom, že ŠTC páskovala lístky po 100 kusoch (teda 10 balíčkov po 100 kusoch), na štítkoch bola vyznačená už nová, vyššia cena poštových lístkov (2,50 Sk) a štítky boli vytlačené okrem bieleho aj na červenom papieri.

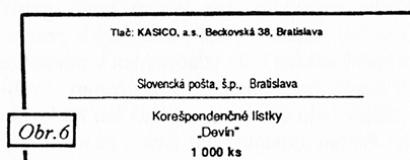
Obr.4

Začiatkom roku 1995 tlačiarň KASICO opäť tlačila poštové lístky Kriváň, tentokrát s novými štítkami (obr.5). Štítok je zaujímavý tým, že je na ňom vyznačený objednávateľ poštových lístkov (POFIS, Bratislava) a uvádzá názov tlačiarne aj s adresou. Najnovšie poštové lístky Devín označuje KASICO opäť s trochu pozmenenými údajmi na štítku - okrem objednávateľa (Slovenská pošta, š.p., Bratislava) uvádzá aj označenie lístkov "Devín" (obr.6).

Obr.5

Poštové lístky Devín sa začali tlačiť v dvoch tlačiarňach. Okrem uvedenej tlačiarne KASICO aj v tlačiarne cenín s licenciou MF SR PROMPT, a.s., Bratislava. Na štítkoch tejto tlačiarne pri budli údaje o dátume výroby a vyznačenie mena osoby, ktorá lístky kontrolovala a balila (obr.7).

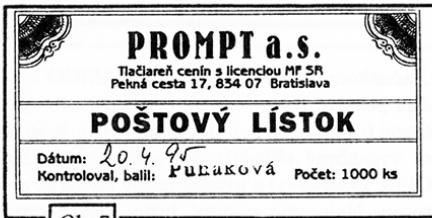

Obr.6

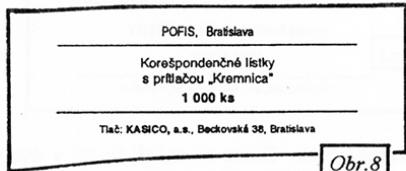
K ukážkam zaradujeme ešte jeden štítok z tlačiarne KASICO, ktorá používala pre poštové

listky Devín s prítlácou k 100. výročiu založenia Spolku Album v Kremnici (obr.8).

Vráťme sa však k poštovému lístku Štátnej znaku, ktorý bol použitý Štátnej tlačiarňou cenin ako výrobný štítok. Treba poznamenať, že prax s nalepovaním tlačovín na balíky hotových výrobkov (ako vzor, kontrolu a rýchlu orientáciu) je bežná a používa sa v mnohých tlačiarniach. Pravda, nie v tlačiarňach cenin! Túto stránku, nazveme ju aj v tomto pripade ako "nezvládnutie technológie výroby", však nemusíme osobitne skúmať. Pre zberateľov zostávajú na skúmanie aj iné, možno omnoho zaujímavejšie skutočnosti.

Otázok s súvisloti s týmto prípadom možno hned' položiť aj viac: Môžeme takýto poštový lístok - "výrobný štítok" považovať za filatelistický materiál? Ak áno, medzi ktoré druhy ho zaradí? Ako takýto poštový lístok nazvati? Atď.

Tieto otázky nie sú až také zbytočné ako by sa na prvy pohľad mohlo zdáť. Ak totiž tieto lístky, ktoré používala oficiálna tlačiareň vydavateľa slovenských poštových cenin, dostanú punc zberateľského materiálu, tak potom budú patriť medzi veľmi vzácné - podľa dostupných prameňov [1] prvý náklad bol vytlačený len v množstve 80000 kusov, čo znamená, že za účelom výrobných štítkov bolo celkom použitých len 80 kusov lístkov! Pritom musíme rátať s tým, že nie každý z nich sa zachoval a pre ľahkú napodobiteľnosť (možnosť falšovania) sa môžu na najvyššiu kvalitu prezentovať asi len tie lístky-štítky, ktoré majú

výraznú výrobnú vadu (pre ktorú nakoniec boli aj vyradené). A takých je - kolko?

Zrejme pre odpovede na tieto (i mnohé ďalšie) otázky bude treba dopriať trochu času. V každom pripade túto zaujímavosť s poštovými lístkami Štátnej znak zberatelia slovenských celín nemali nechávať bez povšimnutia.

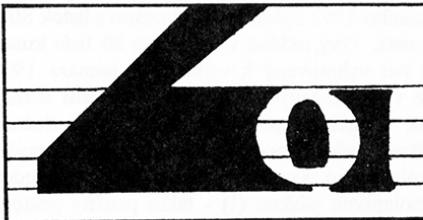
V.K.Németh

Literatúra:

SLOVENSKÁ FILATELIA, 7-8/1994, s.37

Poštový lístok Devín - "dosková vada"

Pri prezeraní poštových lístkov na pošte člen nášho KF MUDr. Dušan Čajka našiel vadu a to krúžok v číslice 2 (v známke). Jedná sa o poštový lístok Devín I. typ, t.j. s mikrotextom v prvom adresnom riadku. Keďže mu bolo umožnené prezrieť väčšie množstvo poštových lístkov (cca 60 balíkov v ktorých je po 100 kusov PL), domievame sa, že sa jedná o doskovú vadu. Predmetná dosková vada bola približne na 250 PL. Ostatné PL boli bez uvedenej vady (na kresbe zvážená 20-krát).

Budeme samozrejme radi, ak sa nám ozvú s prípadným náležom aj ďalší zberatelia.

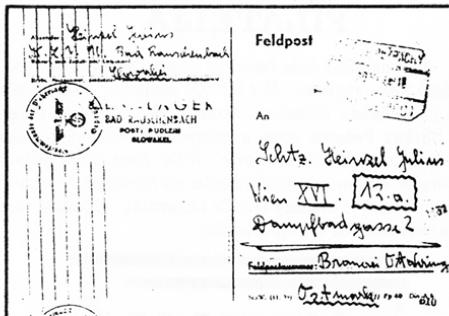
Ferdinand Hažlinský

Listok z detského tábora

Aj odťačok inak bežnej pečiatky poštovne VÝŠNÉ RUŽBACHY sa môže stať ozdobou zbierky. V kombinácii s inými atribútmi poštovej prevádzky sa stáva ojedinelým dokumentom: Odťačok je na lístku nemeckej pol'nej pošty z roku 1944, pod odosielateľom je prezenčná pečiatka K.L.V.- Lager, Bad Rauschenbach, Post: Pudlein (Podolinec), Slowakei.

Ide o zásielku z detského tábora, kde sa rekreovali nemecké deti, ktoré mali možnosť využiť zasielanie správ oslobodené od poštovného. Cez slovenské poštvne ich však asi veľa odoslaných nebolo.

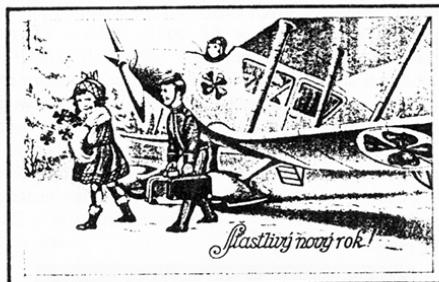
-ik-

KURIOSITY (10)

Pohľadnica z Poľnej pošty č.6 do Dobšinej

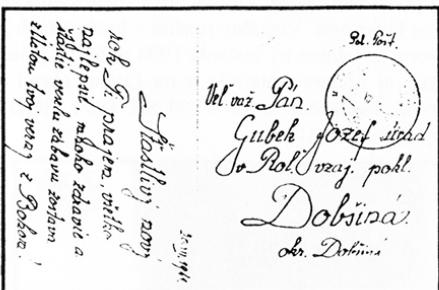
Blaahoželanie k novému roku na pohľadnici kde je zobrazené lietadlo po pristani a jeho cestujúci. bolo odosланé zo slovenskej Poľnej pošty č. 8 do Dobšinej dňa 20. decembra 1941.

Vzhľadom na to, že sa jedná o zásielku poľnej pošty nie je na pohľadnici nalepená známka uhrádzajúca poštový poplatok, ale na mieste, kde sa mala nalepiť známka je rukopisná poznámka »Pol. Pošt.«. Táto pohľadnica, tak ako všetky zásielky poľnej pošty, prešla rukami cenzora, čo dokladuje rukopisný údaj červenou ceruzkou umiestnený vľavo vedľa miesta určeného pre nalepenie známky.

Pečiatka Poľnej pošty č.8 s rozlišovacím znamienkom »b«, ktorej odťačok je na pečiatke, vznikla upravením pečiatky Československej poľnej pošty č.8 z ktorej bola vylomená časť

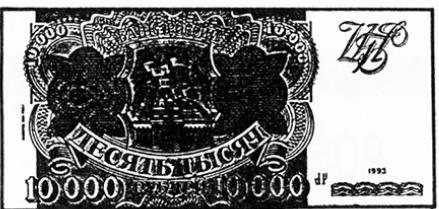
nápisu **POLNÍ** a písmeno »Č« z textu **ČSP** v dolnom medzikruží.

Na pohľadnici je v rozpore s vtedy platnými predpismi vynechaný údaj odosielateľa. Taktiež i v závere textu blahopriania je vynechaný obvyklý údaj o tom, kto blahoprianie posielal. -des-

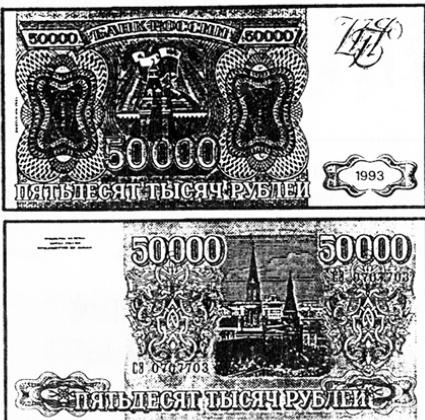
RUSKO: PAPIEROVÉ PLATIDLÁ VZORU 1993

V Rusku sú v súčasnosti v obhu papierové platidlá vzoru 1993 v hodnotách 100, 200, 500, 1000, 5000, 10000 a 50000 rublov [RUR] (posledné dve na reprodukcii) a vzoru 1995 100000 RUR (fotografia uverejnená vo Zberateľovi č.11, str.14).

Tieto platidlá boli zavedené v roku 1993 po tom, ako sa ruský rubel oddelil od ostatných mien krajín bývalého Sovietskeho zväzu. Hodnoty 5000, 10000 a 50000 majú už dva, varianty

a to ročníky 1993 a 1994. Potreba druhého nákladu vznikla, keďže bolo potrebné zlepšiť ochranné prvky bankoviek, ktoré už boli medzitým kvalitne falšované. Vizuálny rozdiel v bankovkách je v tom, že bankovky vydania 1994 majú na priesvitke aj hodnotu platidla a na ľavom okraji v strede dodatočný nápis VYPUSK 1994 GODA (vydanie roku 1994).

Všetky bankovky vzoru 1993 majú na lícejnej strane zobrazený moskovský Kremel' so štátou zástavou Ruskej federácie a na obrátenej strane každého platidla je zobrazený opäť ten istý moskovský Kremel', ale z iného pohľadu.

Vladimir Priputen. Moskva

ČO PÍŠU INÍ

POŠTOVÉ ZVESTI

Z obsahu 12. čísla časopisu *Poštové zvesti* nás zaujala reportáž o oslave Svetového dňa pošty, príspevok o účasti Slovenskej pošty na veľtrhu INTERMÉDIA '95, články o histórii organizovanej filatelie na Slovensku (1. časť), o histórii poštových schránek aj o činnosti Britskej pošty. Poštový slovník pokračuje písmenom O (XIX. pokračovanie).

Filatelie

Posledné vlaňajšie číslo časopisu *Filatelie* prináša jednanie o poštových známkach ČR tlačených oceľotláčou z plochých platni, návrh typológie poštových pečiatok

Čiech, Moravy a Sliezka v období 1945-1947, pripomienutie 50. výročia OSN, v rubrike Filatelistické poklady článok o prej poštovej známke sveta, prehľad národných výstav v rokoch 1991-1995. (vkn)

SLOVENSKÁ FILATELIA

Z dvanásťteho čísla časopisu *Slovenská filatelia* vyberame tieto príspevky: 41. a 62. ZP novinovej známky SR č. 19 (T.Jaššo), Filatelia v škole - pred 60 rokmi (Mgr. J.Mička), Peňažná pošta a poštovne (D.Evinic), rubrika Tvorili historiu - Ernest Tesár, JUDr. Juraj Bulla, pokračovanie seriálu o histórii filatelie na Slovensku - V znamení kvality i kvantity (RNDR M.Antala), Zúčastnil som sa testovania UPU (Mgr. J.Mička). (vkn)

informace SČF

Piate číslo informačného bulletinu Zväzu českých filatelistov *Informace SČF* najväčšiu pozornosť venovalo priprave 1. valnému zhromaždeniu SČF (ktoré sa uskutočnilo 16.12.1995 v Brne) - jednak pokynom pre delegátov VZ, jednak podkladovým materiálom o súčasnom stave SČF. Z nich o. vyplyva, že SČF v roku 1995 mal v 464 kluboch 25486 dospelých členov a 2158 mládežníkov, že najväčším klubom SČF je KF 00-01 Praha s 833-mi členmi, že v rámci SČF pracuje 9 odborných komisií a spoločnosti atď. Súčasťou bulletinu je Kúpna zmluva na rok 1996 medzi Českou poštu a SČF, ako aj Dohoda o predajných cenách pre jednotlivé druhy tovaru, ktoré bude SČF odoberať v rámci uzavretej kúpnej zmluvy. Na stránkach *Informace* sa hlási obnovená Sekcia KOSMOS a svoju činnosť propaguje aj OLYMPSPORT (s možnosťou objednania ich materiálov). Súčasťou bulletinu je aj 22. kolo ponukovej súťaže SCF. -vkn-

MERKUR REVUE

Po dvadsaťtichpiatich rokoch sa v Brne opäť objavilo - zatial nulté, ukázkové - číslo časopisu MERKUR REVUE. Na 16 plnofarebných stránkach formátu A4 sa môžeme stretnúť s odbornými článkami (napr. Prvé novinové známky sveta, Čs. letecké z roku 1920) i informačným servisom.

Časopis má vychádzať v rozsahu 32 strán, z toho polovica vo farebnom prevedení na kriedovom papieri (cenu sme sa zatial nedozvedeli). Zo začiatku časopis bude vychádzať dvojmesačne.

Prajeme kolegom z Brna dobrý štart. (ik)

Slovensku s novým tvarom písmena "R" (prvýkrát sa vyskytuje na R-nálepke "Dunajfila").

V čísle 20 je úvodný článok venovaný 5. medzinárodnému stretnutiu zberateľov R-nálepiek vo Wroclawí v Poľsku. Nasleduje informácia o nových R-nálepках Českej pošty pre služobné účely s čiarovým kódom. V rubrike zaujímavosti sú okrem rôznych chybotlačí uverejnené všetky priležitostné R-nálepky k 150. výročiu trati Olo-mouc - Praha. Z *Úradného vestnika Slovenskej pošty* sú uverejnené opatrenia o používaní tlačených R-nálepiek a o experimentálnych poštovniach. V záverečnej rubrike *Ohlasy* sú názory na typologické zaradenie českých R-nálepiek s PSČ. Toto číslo obsahuje aj nepravideľnú prílohu o zahraničných R-nálepkách.

Pre prípadných záujemcov: Objednávky prijíma redaktor Ivan Tvrď, Čs. armády 60, 920 01 Hlohovec.

-Tý-

RECENZIE

KATALÓG SLOVENSKO 1939-1945, 1993-1995

Zväz slovenských filatelistov vydal špecializovaný katalóg poštových známok a celín SR rokov 1939-1945 a 1993-1995. Zberateľ v katalógu nájde okrem základných informácií o známkach aj záznamy o skúšobných tlačiach, nevydaných známkach s doskovými značkami, poznatky o doskových chybách a vadách, výrobných chybách a u nového Slovenska údaje o FDC, NL, ZZ, CM a o farebných testovacích stupniaciach. Podobne sú zaznamenané poznatky o poštových listkoch a ďalších

druhoch poštových celin. Cenové záznamy prihliadajú na súčasnú situáciu na trhu v SR a ČR.

Katalóg je vybavený veľkým množstvom reprodukcii a schématických nákresov (škoda, že reprodukcie hibkotlačových známok boli vytlačené príliš tmavo), vysvetlením významu poloh skúšobných značiek na známkach i stručným prehľadom najbežnejších poštových poplatkov v SR. Oproti doterajšom katalógom sú stručne opísané i námety na jednotlivých známkach. Kolektív autorov v katalógu doteraz najobšírejšie spracoval poznatky o "starých" i "nových" slovenských poštových známkach a celinách.

Priľohou katalógu je číslovaný poštový lístok "Dunajfila". Katalógy dostať v sieti predajní firmy ALBUM za 80,- Sk.

-vkn-

Katalóg maďarských poštových známok 1996

(Magyar békelyegek katalógusa 1996)

Na sklonku roku 1995 vydala maďarská firma *Philatelica Hungarica* rozsiahly farebný katalóg maďarských známok. Na više 300 stranach sú vyobrazené a ocenené známky až do júna 1995.

Katalóg je miernie špecializovaný, oceňuje napriklad známky nezúbkované, FDC, cartes maximá i známejšie odchylky. Klasické známky (do roku 1918) sú ohodnotené aj na celistvostach. Predhovor v nemčine i angličtine sa stáva pri maďarskej literatúre už pravidlom.

Súčasťou katalógu je aj cenník firmy pre rok 1996, ktorý zrejme budú v súlade s infláciou inovovať, a farebná priležitostná číslovaná časť (nominál 100 Ft), ktorá sa v Maďarsku ponúka asi za 500 Ft. Katalóg stojí okolo 2000 forintov.

-ik-

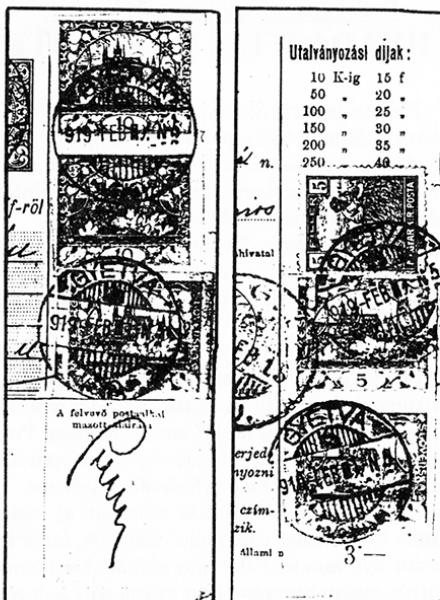
LIETADLÁ NA ZNÁMKE

Štartovacie otázky sú:

1 / Prvá celina sveta - rakúsky poštový lístok
2kr - bola vydaná 1.10.1869 a platila aj na území Slovenska. Poznáme tento lístok použitý v deň vydania z Čech. Aké máte najstaršie použitie z územia Slovenska?

2 / Prvé čs. známky - Hradčany 5 a 10 h - boli vydané v čase, keď sa ešte o územie Slovenska viedli boje. Aké poznáme najstaršie použitie zo Slovenska? Dosiaľ máme podchytene dátumy: 13. január 1919 Skalica (10h) a 9. február 1919 Detva (2x10h a 5h, na zadnej strane ústrižku 2x5h a 5f Ženci).

3 / Výnimočné bolo použitie poštových lístkov Karol 8h s prelačou ČSP na Slovensku. Lístky boli vydané 10.12.1918 a išlo o prvé čs. celiny na našom území. Aké máte najstaršie použitie? Predkladáme ako "štartovaciu čiaru" 10.marec 1919 Liptovský Sv. Mikuláš.

Vaše odpovede na niektorú z prvých troch súťažných otázok (ale môžu byť aj na dve alebo všetky tri!) posielajte na adresu redakcie. Pripojiť môžete aj nové návrhy do súťaže.

Skúsmes posunúť hranice poznania, priatelia!

POHĽADY DO SVETA

SOLIDARITA S BOSNOU

Pošta islamskej republiky Irán sporadicke doáva na trh príležitostné známky k aktuálnym politickým udalostiam. Ako dominantná islamská sila v Prednej Ázii podporuje najmä moslimov v susedných štatoch. Hlavne afgánsky odpor proti bývalému komunistickému režimu v Kábule a sovietskym okupačným vojskám získal výdatnú pomoc dodávkami zbraní z Teheránu.

Irán hrá významnú úlohu aj v bosniánskom konflikte vyzbrojovaním bosniánskych vládnych

jednotiek, a to napriek embargu OSN. V Iránc sa tiež prihlásili mnohí dobrovoľníci, ktorí chcú v Bosne bojovať.

Pod názvom Solidarita s Bosnou a Hercegovinou vydala iránska pošta koncom januára 1995 dve príležitostné známky v nominálnej hodnote po 80 riálov. Prvá známka zobrazuje rodinu s otcom v polnej uniforme (označený je ako veliteľ Adnan, ktorý neskôr padol v boji) pred minaretom a dymiacimi domami. Na druhej známke je zobrazená mapa Bosny a Hercegoviny so štátnym znakom a moslimská dedina.

Ing. Ivan Lužák

BUDE NAJKRAJŠIA ?

Francúzsko, ktoré vydaním štyroch poštových známok s reprodukciami umeleckých diel založilo novú cestu v oblasti propagácie umenia známkami, v nej vytrvale pokračuje. Pravda, táto technika oceľorytínia prenikla do mnohých štátov a je dnes v tomto smere vedúcou. Francúzsko vydá ročne 3 - 4 známky tohto druhu.

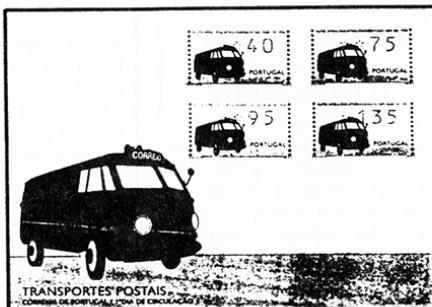
V závere roku 1995 vysla na známke reprodukcia podmanivej olejomaľby B. Morisotovej (1841-1895), poprednej ženskej predstaviteľky francúzskeho impresionizmu »Pri kolísku«. Jej geniale nadanie sa tu prejavilo vo výbere témy, majstrovskom preniesení atmosféry a pocitov matky bdejúcej nad kolískom s dieťaťom, v jemnosti tiahov štetca, očarujúcej hre svetla a farieb. Tieto črtu zaradili autorku obrazu už na výstave impresionistov v Paríži v roku 1874 za majsterku výtvarnej krásy vyjadrenia života a citu ženy v umení.

Známka, ktorá vyšla k 100. výročiu jej úmrtia, je svedectvom i polygrafickej jedinečnosti francúzskej známkovej tvorby. Iste sa nemýlim, keď vyslovím mienku, že táto známka bude určite kandidátkou a možno i víťazkou v súťaži o najkrajšiu známku francúzska 1995.

-Zc-

Nové automatové známky v Portugalsku

Pre nové známky do automatov, ktoré portugalská pošta vydala v novembri 1995, vybraťa obraz červeneho poštového auta, aké sa preháňajú ulicami miest i vidiekom. Vystriedali doterajšie známky s obrazom lode.

Známky pre automaty sú vydané v štyroch najpoľohúzanejších nominálnych hodnotach - 40, 75, 95 c a 1,35 ESC. Kresba a celá grafika známok je dielom mladej portugalskej maliarky A.B. Silvovej.

Čo nie je inde u automatových známkach zvykom, ku známkam bola vydaná obálka i pečiatka prvého dňa vydania. Na oboch týchto dokumentoch je tá istá kresba poštového auta ako na známke.

-Zc-

ALBUM OPĀŤ NA RAČIANSKEJ

Od 8.januára 1996 je opäť v prevádzke naša predajňa v Bratislave na Račianskej ulici č.17

Pondelok - piatok: 10 - 18 hod.
Telefón: 07 / 250 149

ZBERATEL '95

**České priležitostné pečiatky
II. polrok 1995**

ALBUM
7. SÁLOVÁ AUKCIA
Bratislava, 30.3.1996

Jedna z položiek zo 7.sálovej aukcie
firma ALBUM: PARTIZÁNSKY HÁRČEK,
(*) ČSR II. 408/12 so známkou 5 Kčs
výrazne posunutou hore!